

ELŐFIZETÉS

HELYBEN:
Egy évre 24 korona.
Egy hónapra 2 korona.

VIDÉKEN:
Egy évre 26 korona.
Egy hónapra 2 k. 40 f.

HIRDETÉSEK:
4-hasábos petit sor egyszer 20 fillér,
minden következőnél 16 fillér.
Nyitár sora 40 fillér

ARADI KÖZLÖNY

POLITIKAI NAPILAP.

SZERKESZTŐSÉG:

Aradi és eszaki egyetemi
vasutak palotájában.
TELEFON-SZÁM: 397.

KIADÓHIVATAL:

Aradi Nyomda Részvénytársaság.
József főherceg-ut 22. sz.
TELEFON-SZÁM: 151.

Arad, 1903.

FELELŐS SZERKESZTŐ:
Stauber József.

Szombat, július 25.

Mai számunk főbb közleményei:

- Vezéreltek: Vallás és hit.
- A képviselőház ülése.
- A katonákat hazra bocsájtják.
- A kereskedelmi és iparkamara ülése.
- A pápa halála.
- Adóbehajtás az ex-lex-ben.
- Politikai érdekességek.
- Kolossváry és a lóköltő.
- Kohlbauer Ferenc halála.
- Hagyomány emberkinzással.
- Botrány egy árverésen.
- Elutazás előtt.
- Réthy Lipót temetése.
- Tárcs: Kilenc rézpénz. Irta: Tormay Cécile.
- Csarnok: Az első magyar nyelvű színielőadás. Irta: Bayer József.

Vallás és hit.

Arad, július 24.

Leó, a pápa, aki hitt a magasztosban, természeti tehetségének egész erejével, tudásának minden fegyverével, logikájának teljes súlyával, a tapasztalt aggastyán méltó jóságával és a nála minden irányban művelt emberi ész összes bizonyosságával azon törekedett, hogy kiegyeztesse a világi életet a dogmával, a szabályokat a lehetőséggel és a vallást a hittel.

A vallásnak fogékonysággal kell viseltetnie a jelen iránt. Nem szabad elzárkózni a szabályok mögé és körülszárkózni a dogma pontos tétéleivel. A vallás ma már nem tévesztheti meg az embert a szükkeblü rigorizmussal. Nem ver-

heti rabláncra lelkünk szárnyalását, nem igyekezhet kitépni szívünkéből a benső áhitat gyökerező fáját, helyet készítvén a merev imádsági rend elsárgult lombjának, nem üldözheti a szépet, a fölemelő magasztos érzést: nem állhat utjában a jövődönnek a mult, a hitnek a vallás.

S mellőzte az öreg pápa az ifju hevet és visszatekintett a multba, amikor az ember összes lelki épülete az volt, hogy este, egyedül asztalánál imádságokat mormolt, amikor nem volt más könyve mint néhány foliás alakú biblia és szent könyv, amelyeknek lapjai zsirosakká lettek forgatóik ujjától és akkor megértette, hogy a vallás azon a módon tudta közel két ezreden át a képzelő és komoly emberi szellemet megragadni, hogy a hittel összeegyeztet.

Ámde száz esztendő alatt megváltozott az emberi szellem és átalakult az emberi törekvés célja. Uj eszmékért küzdenek az előharcos hősök: szemben a vallással az ember lelki hitéért. Megnyugvást és gyámolítást keresnek az Isten tiszteletében, nem pedig formákhoz való ragaszkodást.

Ezeknek a tényeknek a jelentőségét vette észre a fejrőhaju, tisztos, imádatos szeretettel környezett aggastyán. Észre veszi, hogy a vallás ismét kezd a hit felé közeledni és a „pápa“, az egyház feje így bucsuztatja el a halott Renant, a XIX. század legnagyobb egyháztudósát.

— Sajnálom a lelket, amely elköltö-

zött. Ez az ember több jót tett az egyház érdekében, mint rosszat. A modern gondolkozás kételyeit fejezte ki és ezzel felrázta a mi heogusainkat közönyösségükből. A Mindenható bizonyára elnézéssel lesz iránta, aki haragjának eszköze a korbács volt.

A pápa mondotta ezeket, az egyház feje, a katolikus dogmának hivatalból való őre.

S a modern gondolkozás kételyeit nem csak ki kell fejezni, hanem el is kell hinni. Méltánylandó ez. A közönyösség alakuljon át bizodalommá és a vallás legyen a jelen emberé, ne a multak remetéjének emberé. A katolikusoknak éppen úgy, mint a protestánsoknak, a zsidóknak szintugy, amiként az orosz orthodoxnak meg kell szereznie azt, amit Pecci Joachim Renanról hitt.

Milton, akinek gondolkodása némiképen hasonlít az öreg pápához, szintén ilyen kifejezésekkel ostromozta a tétlen szellemeket, akik gondolkozás nélkül hisznek és szolgaságot vallást csinálnak. „Az olyan ember, — írja Milton On Preiatical Episcopacy hatalmas értekezésében — akinek hite igaz, eretnek lehet, ha csak azért hisz, mert a papja mondotta. Maga az igazság lesz nála eretnekséggé. Mit tesz az ember? Ugyvivőt keres, akinek gondjára és hitelére bizza vallási ügyét. Az ügyvivő tiszteletreméltó pap, de az igazat szólva: az ember ez által az embertette vallásává“.

Kilenc rézpénz.

Irta: Tormay Cécile.

A szennyos római külvárosban, ott a Marcello cirkusza mellett lakott ő fent a magasban, mindjárt az ég alatt. Nyomorúságos szobájának ablaka a szük sikátorra nézett, melynek levegőjét rothadt gyömolcsők s olajban sült halak szaga tette elviselhetetlenné. Az utcán lebzselő csöcselék zsvajja felhangzott a mélyből... Valamelyik kovácműhelyben még dolgoztak s a pöröly fáradt kattogása belevesztett a tovadócsög kocsi zajába, részeg énekszóba. Az asszonyok kiültek az ajtóküszöbökre s pletykálva kiabálták át egymásnak a napi eseményeket...

Egy ideig fel-le járkált a szobájában, aztán leült az ágy peremére s fásultan lóbálta a lábát. Bántotta a zaj, de utóbb egyszerre csak nem hallotta többé. Pillanatra csendessé lett neki a világ: valahol messze, künn a Campagnában megszólalt egy harang. Felsőhajtott. A maga kárpáti kis falujának a haranghangja jutott az eszébe, aztán a kedvese, a régi idők s az édes anyja, aki ebből az idegen országból, amelyiknek még a nevét sem tudja kimondani, annyi temérdek reménnyel várja vissza az ő egyetlen festő-fiát.

Elkeseredetten rugott a földön heverő vázlatkönyvek felé:
— Mázolónak kellett volna lennem, akkor nem éheznek!

Felemelte a fejét. A törött üvegű lámpa fénye lesóványodott arcába világított. Töprengve nézett körül. Hiába, mindenét eladogatta már, hogy megélhessen, mindene elvándorolt, csak a képei maradtak meg. Azok nem kellenek senkinek, pedig mennyi reménységgel festette meg őket, hogy bizott a tehetségében, mikor lejött ide tanulni a művészek ígéretföldjére... Semmi sincs hát?... A festőállványa olyan rozoga, hogy eltűzelní se érdemes. A szegletben élire állított kis bördödöt már kétszer visszaküldte a Getthobeli ószeres, az ecsetei elkoptak, a festékes tobusok üresek, a paletta egy soldot se ér... Zsebeiben kezdett kutatni. Néhány rézpénz volt minden vagyona. Épen meg akarta számítani, mikor az ajtót ki-méletlenül belökte valaki.

Giulietta volt, aki belépett, az utcának sötétán az egész városnegyednek leglomposabb és leglármasabb asszonya, az, kitől a festő szobáját bérelte. Széles hátát az ajtónak támasztotta s böszülten jártatta körül tekintetét a csupasz falakon. Szeme végre is a lámpán akadt meg:

— Persze égeti a dráma olajamat, nem tud sötétben lenni, — rikácsolta nekivadulva. — Hej, signor, hol a pénz? Mára ígérte! Ide vele, vagy pusztuljon innen!

A festő zavarodottan hallgatott.
— Hát mi lesz? Nem várok tovább...
— Holnap, — dörmögte a férfi bizonytalan hangon.
— Semmi holnap, corpo di Bacco, ma

akarom... ma, egy óra múlva... ebben a percben.

Ekkor már a festő előtt állt, kinek hallgatása végképp felbőszítette. Megátalkodottan piszkos kezeit csipőjére tette:

— Hát züket a signor? Hát azért kiabálok én itt, hogy még csak ne is válaszoljon!...
— Giulietta... legyen egy kis türelemmel...

— A naplopó mindenségét az urnak, türelemből nem lehet jóllakni.

— Signora, — mormogta a festő számítva a megszólítás hatására, — ígérem, holnap fizetek. — Fejébe szállt a vér, mert tudta, hogy hazudik.

Az asszonynak hízelt az udvarias beszéd. Illegetni kezdte magát, habozott, majd vállat vont s végre is dohogva indult az ajtó felé:

— No nem bánom hát, holnap reggelig várok, hanem aztán előteremtse azt a bért a föld alól is, mert különben kihajigálom innen a cók-mókjával együtt...

Pár perc múlva hangos szava már a sikátor zsvajját szántotta. Kiállt a kapuba s szitkozódva panaszkolta el az utca népének, hogy éhen kell halnia hét porontyával, mert il pittore ungharese nem fizeti meg a szoba árát. Az asszonyok odalent sajnálkozva tüzelték: ne tőrje ezt a csalást, inkább kísértesse be azt a csavargót a rendőrségre...

A festő egyideig csak hallgatta a szitkozódást, aztán újból a zsebébe nyult és óvatosan

Sulyos szavak ezek a puritánizmus teljhatalmának idején és sulyosak a huszadik század hajnalának derengésénél. A múlt századnak lelki vezére még csak hétfőn délután hunyta le szeméit a vatikánban, — de vele csak Peci Joáchim mehetett sirba, nem pedig a XIII. Leó erős szelleme.

S a XX. század hajnalának derengése magával hozza majd az igazi hitet. A vallás nem politizál és nem hatalomra vágyakozik, hanem Istent és embert keres. Föltámadnak az Eberhardtok és Prohász-kák, a theológiában tudást keresők, akik figyelik a modern gondolkodás kételyeit: amit kifejezett a Leó századának legnagyobb három embere: Zola, Spenczer és Tolsztoj.

Nemcsak a katolicizmusra, hanem Európa egész lelki életére döntő lesz ennek a századnak hitbeli harca. A katolicizmus levetkőzi a dogmát, az orthodoxia az elvakítást, a protestánizmus a közönyt, a zsidóság a hagyományos hagyományokat.

... A világosság a régi fény, a dolgok elseje ekként kitör újra a mélyből. Megindul az éj homályán át és sugárzó felhőburokban meghódítja a földet. A hit ereje kiválik a vallás lentjárásából, felhőkig nyulik majd formáságoztól meztelen gerince és az égig ér az örök szeretet csucsával. S ehhez fognak sietni örvendő morajjal, amiként a fővényen hullámzó habok, az emberek milliói, ha újra föltámad a hit.

Az autonóm vámtarifa végrehajtása. Láng Lajos magyar és báró Call osztrák kereskedelemügyi miniszter, Biró Tamás miniszteri tanácsos és Stibral dr. osztályfőnök szakelődök bevonásával tegnap megállapították a vámtarifa törvényre és az autonóm vámtarifára vonatkozó végrehajtási rendeletnek alapelveit. Ma délelőtt a kereskedelemügyi minisztériumban Biró Tamás miniszteri tanácsos elnöklésével a cukorkérdés vámpolitikai részének tárgyában értekezletet tartottak, amelyen a magyar kormány részéről Emmerling Vilmos miniszteri tanácsos és Fuhrmann Ferenc osztálytanácsos a

kereskedelemügyi, Marschalkó József és Teleszky János osztálytanácsosok a pénzügyi és Otlik Iván miniszteri tanácsos a földművelésügyi minisztérium képviselőjében, az osztrák kormány részéről Mühlwenzl dr. osztálytanácsos a pénzügyi és Seidler dr. miniszteri titkár a földművelésügyi minisztérium képviselőjében vettek részt. Roessler lovag osztályfőnöknek, akinek az osztrák kereskedelemügyi minisztérium képviselőjében kellett volna az értekezleten résztvennie, tegnap este el kellett hagynia Budapestet. A cukorkérdés pénzügypolitikai részével a két kormány képviselőinek a magyar pénzügyminisztériumban tartandó értekezlete fog foglalkozni, amelyre lovag Böhm-Bawerk osztrák pénzügyminisztert is várják.

A képviselőház ülése.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítás —

Budapest, július 24.

Kevés hallgató lenn, zsufolt karzatok fenn! ez volt a külső képe ma a Háznak, a melynek két óráját Vázsonyi Vilmos nagyszabású, szellemes beszéde vette igénybe. Az obstrukciót tüzelte, a melynek szikrája is rég kialudt volna már, ha egyes nagyobb tehetségei az obstrukciós pártnak nem szítanak újra és újra. Vázsonyit nem csak saját pártján, hanem az ellentáborban is érdekek hallgatták. Nagy derűtséget keltett, hogy Olay Lajos minden öt percben megtöltötte a Vázsonyi vizes poharát mohával. A jobboldalról át is kiáltották neki:

— Ime! Olayt a tüzre!

Részletes tudósításunk itt következik:

Elnök: Tallián Béla alelnök.

A kormány részéről jelen vannak: Khuen-Héderváry Károly gróf miniszterelnök, Koloss-váry Dezső, Tomasics Miklós, Láng Lajos és Wlassics Gyula miniszterek.

Elnök az ülést megnyitja és bemutatja az irományokat.

(A miniszterelnöki program.)

Vázsonyi Vilmos a liberalizmus visszafeloldásáról beszél elsőb, majd azt mondja, hogy Széll Kálmánt nem a kisebbség, nem is a többség buktatta meg, hanem a saját politikája. Az jellemzi nálunk a politikát, hogy azok, a kik nincsenek megelégedve a politikai vezénnyel, nem szállnak szembe a vezérrel, mert félnek a nagyvezir hatalmától, hanem a padisahoz fordulnak, mert tudják róla, hogy

ép akkor dobtak ki az ablakon egy holtreszeg vendéget.

A festő szíve gyorsabban vert. Megmagyarázhatatlan nyugtalanság fogta el. Meggyorsította lépteit. Maga sem értette a dolgot. Othon, a kárpáti rengetegekben gyakran tévedt el hajdan, órákon át bolyongott az ut talan vadonban, fekete szaradékok között, de soha sem érezte azt a rettegést, a mi most meglepte, most, mikor az emberlakta szennyes háztömegben tévedt el, mikor az embertől kezdett félni.

— Hol az ördögbe vagyok? — kérdezte önmagától s hirtelen lecsapott a másik sikátorba. Ez még sötétebb, elhagyatottabb volt, mint az előbbeni. A házak két zeg-zugos fekete vonalban húzódtak valami üres telek felé. Egy rothadt narancshéjon elcsuszott. A feje fölötti ablakban, ami csak olyan szoknya féle ronggyal volt beakasztva, világ gyult ki. A lebujból tompán hangzott el hozzá a tivornyázók zaja. A szomszéd utcából csoszogó léptek közeledtek.

Egyszerre minden ok nélkül biztonságban érezte magát s szinte szégyelte, amiért az előbb félni tudott. Pütyörészni kezdett, aztán megállt, hogy bevárja a közeledőt. Kezét zsebébe mélyesztette és mialatt azon töprengett, hogy az a valaki, a ki most feléje jön, utba fogja-e tudni igazítani, szórakozottan szűrte át ujjal között a kilenc rézpénzt.

Egy t gbaszakadt alak bukkant föl az utca fordulójánál. A szegleten hirtelen megállt, figyelmesen hallgatózott, aztán egyszerre észre-

ett minden nagyvezir megbukhatik. Így történik aztán, hogy hirtelen egy loccsanás halatszik és a miniszterelnök nagyvezirek egyszerre eltűnnek a Boszporusban. (Derűtség.) Azt kutatja, hogy az új miniszterelnök miként mutatkozott be a többség előtt? Sokkal rövidebb programot adott a szabadelpártban, mint a Házban és így az a különös jelenség mutatkozott, hogy a miniszterelnök pongyolában sokkal kevesebbet mutatott, mint felelőtöve. (Derűtség.) Hol adott hitlevelet az új miniszterelnök a többségnek?

Kaas Ivor báró: A Vampeticsnél! (Derűtség.)

Vázsonyi Vilmos: Ott csak étlapot adhatt, de programot nem. (Derűtség.) De hol tárgyalt a bán a többséggel a katonai javaslatok tárgyában?

Vészi József: A perronon, de a szabadelpártban nem. (Tetszés a szélbalon. Ellenmondás jobbról.)

Thaly Ferenc: Igaza van Vészinek!

Vázsonyi Vilmos az obstrukció erkölcsi forrását abban látja, hogy nincs igazi többségi akarat, mert ha volna, már régen elnémitotta volna a kisebbséget és megszüntette volna a kisebbségi erőszakosságot. Ezután hosszasan szól a szabadelvűségről s illetve a szabadelvűpártról. Altalában régebben az a felfogás uralkodott, hogy szabadelvű az, a ki a szabadelvűpárthoz tartozott. (Derűtség.) Most azonban már az nem szabadelvű, a mi a szabadelvűpárthoz tartozik, mert ime az alatt, a míg a pártnak vezére nem volt, a régi szabadelvűek az igazi szabadelvűség jelgége alatt gyűltek össze.

Gajáry Géza közbeszól.

Sebess Dénes: Talán nem igaz!

Olay Lajos: Mindegy az! Niacsen olyan kormány, a melyet Gajáry nem támogat.

Vázsonyi azt vitatja, hogy a szabadelvűségnek nem vívmánya a jog, törvény és igazság, a tiszta választás és jó közigazgatás, hanem csak ellentéte ez a politikai becstelenségnek. (Tetszés a szélbalon.) Zichy János gróf minapi nyilatkozatával szemben azt fejtegeti, hogy a szabadelvűpártban már meg van a konzervativizmus, mert konzervatív a nemzeti és egyéni szabadság korlátozásában.

Ezután Héderváry multjával foglalkozik. Ha az erőszakosságot magyar érdekből követte el, akkor a legrosszabb szolgálatot tette a magyar nemzetnek, mert a magyar érdek csak az alkotmány és szabadság tisztelete lehet. (Tetszés) Tomasicscsal szemben kérdezi a miniszterelnöktől; egyetért vele abban, hogy a magyar horvát pénzügyi egyezmény nincs ren-

totorta elő pénzét. Megszámolta. Kevesebb volt az, mint amennyit gondolt, mindössze kilenc centesimi.

— Ebből még éhen halni sem lehet, — dörmögte kétségbeesetten... Egyszerre szűk lett neki a szoba, szinte magán érezte az alacsony, füstös mennyezet sulyát, a szabadba vágyott. Vette a kalapját, elvitte a lámpát, aztán lebotorkált a megszámlálhatatlan sok emeleten s kiosont a kapun. De az asszony nép észrevette. Dühösen fenyegették minden oldalról, átkozva becsmérelték, gyalázták, olyan kegyetlenül, mint ahogy csak a szegény ember tudja meggyalázni a magafajtaját, ha az még nála is nyomorultabb.

Mikor lármájukat nem hallotta többé, fellélezett, de azért csak ment sietve, menekülve a csenedesebb utcák felé. Feje zugott, egy gondolat zakatolt benne szünetlenül.

— Kilenc centesimi... Kilenc centesimi!... Mit kezdjek?... Mit vehetek ennyivel? Még csak jól sem lakhatok belőle. Fejem fölött a födelet nem fizethetem meg vele, egy marok szálnát sem vetnek le ennyiért egy sarokba. Egy napig sem éshetek meg kilenc centesimiből, örűtség, száraz kenyérre se elég... Semmire, semmire a világon...

Nem tudta mennyi ideig futott így bele az éjszakába. Végre is lihegve állt meg és körülnézett. Zsák-utcába ért. Soha sem járt még erre, fogalma sem volt róla, hogy hová jutott. Visszaforult, hát: gyanus kinézésű sikátorba tévedt. A tulsó szegleten vörös lámpa pislogott egy munkás korcsma ajtaja felett. Veszekedett káromkodás hangzott az osteriából,

vette a festőt s gyors elhatározással, kissé tántorogva indult el felé.

A férfi megemelte kalapját:

— Ugyan kérem, hogy jutok el a Marcello cirkuszához?

Az óriás természetű csavargó röhögve mérte őt végig, de nem felelt. Szájából csak úgy gözölgött a pálinka-szag s mialatt jobbra-balra ingadozott, sóváran meredt a fiatal ember zsebre dugott kezére. A pénz valahogyan u ből megcsörrent, a csavargó pedig, mintha egyszerre határozott volna, kiegyenesedett, majd villámgyorsan torkon ragadta áldozatát s rettenetes öklével a szeme közé csapott.

A férfi felordított, aztán megtántorodott. Csak egy pillanatig dulakodtak; egymást átnyalálolva, hanyatt-homlok buktak le mind a ketten a kövezetre. A festő belevágta fejét a gyalogjáró élébe. Arcát valami meleg nedveség borította el. Az ember mellére térdeit s még egyik kezével nyakát szorította a földhöz, a másikkal előketorta bicskáját s csak úgy találmra beledöfte néhányszor ellenfelének vonagló testébe. Hiába akart védekezni, nem tudott, szájából dőlt a vér, karjai ernyedten hanyatlottak le, kiáltása fájdalmas nyöszörgésbe fult.

Amott, a kivilágított ablakon meglíbbent a szoknya s egy boglyas fej buj elő, aztán riadtan húzódott ismét vissza.

A csavargó ekkor már vad sietséggel motozta át tehetetlen áldozatának zsebeit.

Minden zsákmánya kilenc rézpénz volt! Nem akart hinni a szemének, újból kutatni

deve? Mert akkor Héderváry inkompatibilis a miniszterelnöki székben.

Olay Lajos be is jelentem ezt az összefehetlenséget.

Vázsonyi: Tomasics régi beszédében a magyar államvasutak nyelvét Horvátországban horváltá akarta tenni.

Abbeli félelmét fejezi ki, hogy erőszakos választások lesznek. Hodossyval polemizálva kijelenti, hogy Hódossy szerint az obstrukció helyes, a melyben ő részt vesz és az helytelen, a melyben nem vesz részt. (Derűtség.)

Sajnálja, hogy közjogi viták folynak, de a nemzet e kérdésekben ahhoz a családapához hasonlít, a kinek örökké becsületbeli ügyeivel kell foglalkoznia és nem ér rá gyermekeinek kenyerét keresni. (Tetszés.) Mert nemzeti becsületbeli ügyről van szó, ezért szövetkeztek az obstrukcióban a különböző felfogású politikuskok. El kell intézni a nemzetnek ezt a becsületbeli tartozását, ezután lehet társadalmi és gazdasági kérdésekkel foglalkozni.

Az abszolutizmusról szól végül. A porosz junker jelszót, hogy ugyanis az abszolutizmus is jó, ha kedvünk szerint tesz a császár. Bécsben ugy alakították át, hogy az alkotmányosság is jó, ha kedvünk szerint cselekszik. Nem félti az abszolutizmustól az országot, a míg az államosított szabadelvűpárt van uralmon, mert ezt a kényelmes kormányzatot nem cserélik fel Bécsben az erkölctelen abszolutizmussal. (Tetszés.) Végül határozati javaslatot nyújt be, a mely szerint, miután a jelen kormány az első hivataloski miniszteriumi jelleggel bír, a Ház bizalmatlansággal viseltetik iránta és addig a helyzet megoldása nem várható, a míg parlamenti férfi nem áll a kormányzat élére. (Tetszés az ellenzéken.)

Szünet után Pichler Győző személyes kérdésben szólalt fel röviden, mely után

Darányi Ignác földmívelési miniszter választott a hozzáintézett minapi interpellációkra, kijelentve, hogy a kormány az árvízveszedelemmel fenyegetett vágvögyi vidékeken mindenütt megtette a kellő gondot.

Ujból kijelenti ezután, hogy Pichlernek csak fizikai betegségére gondolt. Végül az ellenzékkel foglalkozik. Az ellenzék nem tartotta meg a szavát. A katonai javaslatok visszavonása esetére — úgy ígérte — a többi törvényjavaslat megszavazásának nem fogja útját állani. A visszavonás megtörtént, s az ellenzék nem tesz eleget ígéréteinek.

Ezzel az ülés véget ért.

kezdett, feltépdeste a festő ingét a dühében még odacsapkodta néhányszor a kövezehez a halvány sebesültet, sőt aztán káromkodva törölte bele véres kezét áldozatának összeszagatott ruháiba, feállt s elmenőben még nagyot rugott rajta.

— Per la sancta trinita, tévedtem! . . . Ezért ugyan nem volt érdemes!

Léptei iadulatosan távolodtak az osteria felé.

A festő magára maradt, félig eszméletlenül, kábultan terült el a földön. Vonagló ajkai körül lassan megaludt a vér s még csak mintegy álomban hallotta a korcsma zsváját. Fájdalmat alig érzett és szinte még jól esett neki, hogy homlokát mindig új meleg áradat borítja el. Csak a kövezet volt nagyon kemény, az nyomta a hátát.

Tudta, hogy meg kell halnia, se baj. Minden közönyös volt neki. Egy pillanatra az édes anyjára gondolt, de nem bírta sajnálni, amiért majd bánatot okoz neki halálával. Vajjon ki írja meg haza a hírt? . . . Giulietta? . . . Az se látja soha a pénzét! Egy kis mozaik-gyűrű is eszébe jutott, amit a kedvesének vett, ezt majd Giulietta huzza az ujjára . . . Ejh, boldonság az egész . . .

Elhomályosuló szemével felnézett az égre és számolni kezdte a csillagokat.

— Tudok-e még? Egy . . . kettő . . . kilenc . . . kilenc centesim! Furcsa, éppen ennyi volt! . . . Megélni nem tudtam vele és most meghalok miatta . . . Nem adtak érte semmit, csak a halált . . .

TÁVIRATOK.

Balfour beszéde.

London, július 24. A Primrose-szövetség ideai diszlakomáján Balfour miniszterelnök beszédet tartott, melyben azt mondta, hogy Chamberlain sok igazságtalan bírálatban részesült, de éppen Chamberlainnek van alkalma arra, hogy megismerje a gyarmatok véleményét és joga is van, hogy azok nézetének kifejezést adjon.

A katonákat haza bocsájtják.

(A kaszárnya és a politika.)

Arad, július 24.

A képviselőház függetlenségi oldalán foglalkoztak ma azzal az eshetőséggel, hogy mi történik, ha a kormány nem szabadulva ki az ex-lexből és nem kapván felhatalmazást az ujoncozásra, arra száná magát, hogy a kiszolgált katonákat októberben tul is bent tartsa január elsejéig.

— Ez lehetetlen — felelték. — Ha a törvény meg is engedné, szeretnők látni, hogy miképen hajtják végre. Szeretnők látni, mit tesznek a néppel, mely három évi szolgálat után hazavárja a katonaságtól hozzátartozóját? Mit tesznek azokkal, akik, mint a rabok, már a napokat számítgatják, hogy mikor mehetnek haza és őket október elején tul még bent akarják tartani? Nohát a hangulat ellenünk is fordulhat, de előbb olyan zavar és forrongás keletkezik, mely a katonai intézményben óriási kárt tesz.

Erre a kérdésre vonatkozólag ideiktunkunk egy másik információt, melyet igen beavatott helyről jelentenek:

Felmerült volt tényleg az a terv, hogy ha az ujoncozás kellő időben nem történhet meg, hát a szükségre való hivatkozással a három évi kötelezettségüknek eleget tett katonákat bent tartják január elsejéig, hogy a hadsereg rendes békelétszámában, mely törvényben van megállapítva, ne legyen hiány. Ugyanezen az alapon keletkezett az a terv is, hogy később az ujból esetleg keletkező hiány pótlására póttartalékosokat hívjanak be. Az indokolás az, hogy a törvényt kötelesek megtartani, tehát nem csak azt, amelyik a sorozás elrendelésére, vagy el nem rendelésére vonatkozik, hanem azt is, amelyik megállapítja, hogy a hadsereg békelétszáma hány emberből álljon. Eképen lancirozták a tervet.

De amikor arra került a sor, hogy esetleg ezt a tervet végre is kell hajtani: egyszerre váratlan akadálylyal találkoztak.

Nevezetesen a király, mint legfőbb hadúr, ennek a rendkívüli eszköznek az alkalmazásába nem egyezett bele. A királynak az álláspontja ez:

— Nem engedhetem meg, hogy a kaszárnyákban politizáljanak!

Ezzel a kérdés el volt döntve. A jelenlegi viszonyok közt sok minden bizonytalan, de bizonyos az, hogy a szolgálati idő leteltével a kiszolgált katonákat haza bocsájtják.

A kaszárnyákban a politizálás tudniillik abban volna, hogy a legénységnek meg kellene magyarázni, hogy miért tartják bent, engedetlenségek, sőt zavargások keletkeznének, a katonai fegyelem meglazulna és a katonák nem engedelmes szolgálai

lennének a felsőbbségnek, hanem önálló, akarataikat érvényesíteni törekvő emberek. Ezt pedig a legfelsőbb katonai körök mindenáron ki akarják kerülni.

A kereskedelmi- és iparkamara ülése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Az aradi kereskedelmi és iparkamara pénteken délután Kristyóry János elnöklete alatt teljes ülést tartott. Az ülés az elnök bejelentéseivel kezdődött, melyekből kiemeljük a következőket:

(Miniszteri válaszok.)

Az aradi várban letartóztatott katonai foglyok ipari munkáltatása ellen küldött kamarai felterjesztésre tudatja a kereskedelmi miniszter, hogy a közös hadügyminiszter megvizsgálván a panaszt, megállapította, hogy múlt évben 6177 korona értékű asztalos munkát készítettek a katonai rabok s ez összegből 4618 korona értékű anyagot szereztek be Aradon. A miniszter szerint nem teszik megokoltá azt a feltevést, mintha e munka az aradi asztalos iparosok közérdekét veszélyeztetné, mindazáltal a nevezett miniszter oly értelmű rendeletet adott ki, hogy f. évi januártól kezdve kincstári munkák végzésénél a katonai rabok díjmentesen alkalmaztassanak s reméli, hogy ezáltal a helyi kisiparossal folytatott verseny csökkenni fog.

A kamarának azon panaszára, hogy az eleki róm. kath. templom részfedése a hazai ipar mellőzésével Bécsből szereztetett be, azt válaszolja a miniszter, hogy a templom helyreállítását a kegyur eszközölte s így a panasz orvoslása iránt nem áll módjában intézkedés, dacára annak, hogy az esetet szóvá tette a csanádegyházmegyei hatóságnál.

A temesvári gyárépítkezések miatt emelt kamarai panaszra oly választ küld a kereskedelmi miniszter, hogy jöllehet a felpanaszolt mindkét esetben indokolatlan volt külföldi műépítész igénybe vétele, az illető gyárakat emiatt felelősségre nem vonhatta, mert velük szemben nem volt kikötve az, hogy a gyárakat hazai műépítész tervel szerint kötelesek felépíttetni. A kamara panaszra folytán azonban intézkedett a miniszter, hogy jövőre a gyáraknak állami támogatásban való részesítésénél a feltételek köze pótlólag biztosító határozmány vétessék fel a hazai műépítész igénybe vételét s az építkezésnél hazai munkaerők alkalmazását illetőleg.

A hazai iparcikkeknek a vasúti pályaudvarokon engedélvezett átirata elleni panaszra válaszolja a miniszter, hogy a panaszolt esetben monopólizmusról nincs szó, mert kétségtelenül módjában állana a szerződést hatálytalanra tenni, ha arról győződnek meg, hogy ez intézmény akár a hazai diszműiparosnak, akár a diszműárkereskedésnek kárára lenne. A vállalatot szemben gyakorolt szigorú ellenőrzés azonban eddigelé ily eljárásra alapot nem szolgáltatott, sőt az árucarnokok révén számos hazai diszműárkészítő gyáros és iparos készítményei vonattak be a hazai nagykereskedelembé, melyből eddig kizárva voltak.

Bemutatta ezután elnök a debreceni cipészkongresszus és cipész ipari kiállítás meghívásait és programjait és jelentette, hogy a vallás- és oktatásügyi miniszter által Aradon rendezett ipari rajzitanítói tanfolyam kezdetét vette, — a cipészipari szabászati tanfolyam Csabán befejezést nyert, Aradon pedig megkezdődött; ugyancsak megkezdődött Aradon a szabó iparosok szabászati tanfolyama is.

(A munkások baleset biztosítása.)

A napirend érdemleges tárgyainak során mindenekelőtt a munkások baleset ellen való biztosításáról szóló törvényjavaslat tervezetével foglalkozott a kamara. A közös bizottság e nagy bőderejű törvényhozási előmunkálatot illetőleg Reinhart Gyula kamarai alelnök véleményes jelentésének alapul vétele mellett tüzetes és kimerítő jelentést terjesztett a kamara elé. — Hangsúlyozva van ebben, hogy a kamara ődmest üdvözli a miniszter azon elhatározását, melylyel a megoldásra váró feladatok egyik

legsürgösebbjét napirendre tűzte s teljes elismerését fejezi ki az alapos, kiválóan becses alkotás iránt. Helyesnek s a hazai viszonyok közt beillőnek ismeri el a kamara tervezet legtöbb alapelvét, aggodalmat vannak azonban amitt a rendelkezés miatt, mely a biztosítás költségeit egészen a munkadókra hárítja. Kifejti a jelentés, hogy ez megálthat a külföldön, de nálunk az ipar egyetlen ágában se az az erős fél a munkaadó, akire a baleset biztosításnak ma még hozzávetőleg se ismert bizonyítalan, de kétségkívül jelentékeny terhét áthárítani lehetne. Helyesli a jelentés, hogy a munkások mentesítettnek a teherviselésről, de utal rá, hogy a mezőgazdasági munkások biztosításáért milyen nagy áldozatokat hoz az állam s azt kívánja, hogy ezektől az áldozatoktól itt, a hol azok még inkább helyén vannak, ne zárkozzék el, hanem viselje a biztosítás terheinek egy részét. Aggodalmakat táplál a jelentés a tulságos állami gyámkodás miatt is, amelyet nem tart az autonóm-szervezettel megegyeztetetőknek akkor, midőn a terheket az önkormányzati elemek viselik, a részletekre nézve előbb módosítást terjeszt elő a jelentés, mely végül indítványozza, hogy a kamara a tervezet szerzőjét: Szerényi József kereskedelemügyi miniszteri tanácsost alapos, szép munkájáért üdvözölje.

(Szállítás a honvédségnek.)

A honvédség jövő évi szükségletéből a hazai kisiparnak fenntartott mennyiség szállítása tárgyában a kerületől beérkező tizenhét ajánlatot oly véleménnyel terjeszti fel a kamara a kereskedelemügyi miniszterhez, hogy a múlt évben engedélyezett 3450 pár helyett az idén 8700 pár lábbeli elkészítésére kér megbízást adni, miután egyrészt a munkamennyiség is nagyobb, az iparosok munkanélkülisége is növekedett.

A kamarának a januári teljes ülésben módosított nyugdíjszabályzatát nem hagyta jóvá a kereskedelmi miniszter, hanem azon több változtatást kívánt. A teljes ülés hozzájárult mindazon kívánt változtatások keresztül vezetéséhez, a melyek az államkormány feloszlása és ellenőrzési jogainak gyakorlására vonatkoznak, ragaszkodva azonban ahhoz a megállapodáshoz, hogy a kiérdemelt nyugdíjösszegek a kamarai pénztár terhére is biztosítottassanak, mint a hogy ezt a miniszter már a soproni, pozsonyi, győri és szegedi kamarák nyugdíjszabályzataiban engedélyezte.

A megrendelésgyűjtési tilalom alóli kivételek kérései ismét előfordulnak. A teljes ülés úgy határozott, hogy se a pénzszekrényeket, se a calciumcarbide gyártmányokat ne vegyék ki a tilalom alól, hanem az 1900. XXV. t.-c. legyen mindenkivel szemben egyformán kötelező erejű törvény. A vidéki kisebb malmok fuvarzása tárgyában olyan véleményt adott a teljes ülés, hogy a malmok azon eljárása, hogy a falvakban kocsival összeszedik az őrölni való gabonát, ne engedessék meg, mert az beleütközik a megrendelés gyűjtési tilalomba, azonkívül tisztességtelen verseny is, mert a molnárok mázsálatlanul veszik át a gabonát s az abból őrölt lisztet is mázsálatlanul szolgáltatják.

(A vasárnapi munkaszünet.)

A vasárnapi munkaszünetről szóló új rendelet képezte ezután a tanácskozás tárgyát. Az elnök jelentette, hogy a pékiparosok megkeresése folytán sürgős felterjesztést intézett a kereskedelemügyi miniszterhez a rendelet ama pontja ellen, mely a pékipari munka megkezdését csakis hétfőn reggel hat órakor engedi; jelentette, hogy az aradi vásár alkalmával táviratilag intézett kérdést a miniszteriumhoz, vajjon az országos vásár vasárnapján szabad-e az ipari munka, mire az a válasz érkezett, hogy csak az elárusítás van megengedve; végül bemutatta a megyesegyházi iparosok és kereskedők kérvényét, melyben utalnak arra, hogy vasárnap van a hetivásárjuk s az egyetlen forgalmi alkalmat elzárja előlük a rendeletnek az a pontja, a mely szerint délelőtt tíz órakor csukni kell. Mindezeknek, valamint a helybeli kereskedők megnyilatkozott kívánságainak figyelembe vételével akképen határozott a teljes ülés, hogy feliratilag kéri a helytelen és a gyakorlati élet viszonyaival nem számoló rendeletnek sürgős módosítását a pékiparra vonatkozólag már kért módosításon kívül oly irányban, hogy országos vásár vasárnapján ne csak az elárusi-

tás, de az ipari munka is meglegyen engedve, — hogy oly helyeken, a hol vasárnap hetivásár van, déli 12 óráig az elárusítás és az ipari munka szabad legyen, végül, hogy az árukereskedelemben vasárnap déli 12 órakor kezdődjék a munkaszünet s ez alól csak a 20.000 lakos számot meghaladó vidéki városokban legyen kivétel június, július és augusztus hónapokban úgy, hogy akkor 10 órakor kezdődjék a munkaszünet.

(A gyulai iparkiallítás.)

A gyulai helyi iparkiallítás támogatójához az iparos segédek és tanoncok kiállítás díjaira 800 koronát szavazott meg a teljes ülés és jóváhagyta azt az intézkedést, hogy a kiállítás ügyeinek irányítására a másodtitkár küldetett ki; letárgyalta a maros illyei, nagyági és vajdahunyadi helypénzdijszabályzatokat, az elsőt jóváhagyásra véleményezve, az utóbbi kettőt elutasításra ajánlva; Mezőhegyes községnek megtagadta, hogy minden hét szerdáján élelmiszerpiacot tarthasson. Ennél a tárgynál hosszú és izgatott vita volt; a kültagok legnagyobb része elnevezte a piac megadását, de Martens Caesar, Assael József, Kneffel Lajos és a titkár felszólalásai után a többség megszavazta az engedély megadását.

Az állami munkásjutalmak és kitüntetések tárgyában ejtette meg aztán a kamara a hármas kijelölését. A százkoronás díjért és állami oklevelért harminchat olyan iparossegédet és munkást hoztak ajánlatba, a kiknek mindenike több mint tizenöt esztendő óta foglalkozik szakadatlanul műhelyi munkával. A teljes ülés akkép állapította meg a kijelöléseket, hogy egy a helybeli, mint a külkerületi munkások, úgy a kézműiparosok mint a gyárosok részesüljenek jutalmazásban.

A kamara még több apróbb ügyet intézett el s azután őszig einapolta üléseit.

Jelen voltak az ülésen Kristyóry János elnök, Éles Armin, Reinhardt Gyula alelnökök, Funkelstein József, Kneffel Lajos, Maresch Gyula, Wallfisch Armin, Assael József, Müller József, Rozmanith Albert, Steigerwald Alajos beltagok, Gariathy Janos, Harsányi Márton (Pécska), Achim János (Berzova), Weisz Mór (Gyula), Urbán István, Székely István, Topcsi László (Makó), Kohn Fülöp (Battonya), kültagok, Berán Antal, Martens Cezár (Mezőhegyes), levelező-tagok, dr. Marschall Lajos és Edvi Illés László titkárok.

A pápa halála.

— Az Aradi Közlöny távirati értesülése. —

[Arad, július 24.]

Mig a néptömeg a pápa ravatala körül tolong, a Vatikánban az a kérdés izgatja a kedélyeket: ki lesz az új pápa. Az érdekelt biborosok között nyílt ellenségeskedés tört ki, az izgalom napjaiban. Annyi bizonyos, hogy a választásra való készülődésnek semmi vallásos méltósága nincsen.

A római eseményekről mai távirataink a következők:

A ravatalnál.

Róma, július 24. A közönség áramlása a pápa ravatalához egész délelőtt tartott. Néhányan a tolongásban elájultak. A katonai sorfalkat meg kellett erősíteni.

Este a biborosok és a külföldi államok képviselői nézték meg a pápa holttestét.

Az udvari templomban msgr. Lanza, a király udvari lelkésze holnap reggel gyászmisét mond a pápáért.

Washington, július 24. Az Egyesült Államok a pápa temetésén nem fogják magukat hivatalosan képviseltetni.

Róma, július 24. A pápát holnap temetik el, és pedig ideiglenesen a Szent Péter-templomban. Ideiglenesen azért, mert végleg a Sant Giovanni-bazilikában fog pihenni a szent atya holtteste, amint ezt ő maga kívánta. Hogy miért akarta XIII.

Leó ebbe a bazilikába eltemettetni, nem tudják biztosan. Sejtik csak, hogy közel akart lenni példányképéhez: III. Ince pápához, aki a lateránis bazilikában nyugszik.

A bazilika, melyben XIII. Leó holttestét elhelyezik, pápai terület ugyan, de Rómának tulsó oldalán fekszik. A holttestet így keresztül viszik a városon s Leó pápa átvonul az olasz királyság területén, melyre életében sohasem tette lábát.

A hercegprimás utja.

Vasary Kolos bibornok hercegprimás tegnap este érkezett meg kíséretével Balaton-Füredről a fővárosba. A hercegprimás vasárnap este utazik Pragerhofon és Cormonson át egyenesen Rómába, külön erre a célra rendelt szalonkocsiban, melyet a rendes gyorsvonathoz csatolnak. A hercegprimás kíséretében lesznek: Kohl Medárd dr. püspök, Andor György primási titkár, Berger Márk ceremonárus és Brunner Matrona zárdafőnöknő, a hercegprimás ápolónője.

A hercegprimás számára, ki okvetlen részt vesz a konklávéban, már rendelkeztek lakást Rómában és ugyancsak meg van rendelve kíséretének lakása is.

Kohl Medárd dr. püspök ma délelőtti látogatást tett Khuen-Héderváry gróf miniszterelnöknel.

A pápa a szegényeknek.

Róma, július 24. Értesítettek a biborosok testületét, hogy a pápa 50.000 frankot hagyott a római szegényeknek, 30.000 frankot a Perugia szegényeinek és 10.000 frankot Carpineto-belleknek. A pápa Perugiában volt hajdan püspök; Carpineto pedig szülőhelye.

A pápa választó gyűlés.

Róma, július 24. Most már megállapították a pápaválasztó-gyűlés megnyitásának napját. A megnyitás július 31-én lesz.

A biborosok összeütközése.

Róma, július 24. A biborosok mai harmadik kongregációján heves szóváltás támadt bizonyos indiszkrét közlemények miatt Rampolla, Oreglia és Vanutelli között.

Rampolla igen erős kifejezésekkel élt: azt mondta, hogy a konklávet ilyen módon a Novona-piacon is lehetne tartani, hogy a szavazások eredményét negyedórával később az összes római kávéházakban tárgyalhassák. Oreglia azt felelte Rampollának, hogy jobb lesz, ha a saját háza előtt söpör és nem mint Combes képviselője lép a konklávéba.

Tegnapi gyöngékedéséből Rampolla már magához tért, de még ma is olyan rekedt volt, hogy nem tudott hangosan imádkozni.

A lábcók eltüntetése.

Róma, július 24. A pápa holttestének megsemmisítésénél a hagyományos lábcókat eltüntetették, mivel a holttest konzerválása nem sikerült teljesen és így a legcsekélyebb érintést is el kell kerülni.

A halott arcát allig lehet föllismerni, amihez nagyban hozzájárul az is, hogy a pápa műfogát hordott, melyeket most eltávolítottak. A holttest nyaka föl van dagadva. Az arcon fekete foltok mutatkoznak.

EGYESÜLETI ÉLET.

(*) Jóváhagyott alapszabályok. A vallás- és közoktatásügyi m. kir. miniszter az „Arad-vidéki Tanítóegylet” módosított alapszabályait jóváhagyta. Az „Aradi előőrzsafűzér önszegélyző imatársulat” alapszabályait a m. kir. belügy-miniszter láttaozta.

Ajtás az ex-lex-ben.

(Egy városi tanács határozata.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Érdekes tudósításról ad hírt a következő nagyvárosi tudósítás:

Pár nap hijával három hónapja már, hogy ex-lex állapot következett be Magyarországon s tart még ma is. A közadók behajtását felfüggesztették, a végrehajtók működésüket beszüntették, megakadt az állami javak bentalásának menete. Az adózó polgárok pünkösdi királyságot élveznek, nem kell adót fizetni.

Ez a pünkösdi királyság eleinte alig észrevehetőleg, de huzódásával mindegyre érzékenyebben érinti Nagyvárad város háztartását. Az adóhivatal pénztári forgalma jelentékenyen megérzi a törvényen kívüli állapot kellemetlenségét; a múlt év hasonló időszakához képest nagy visszaesés mutatkozik a jövedelmekben.

Ragány János városi főszámvevő tegnap jelentést tett a tanács ülésében az adóhivatali forgalom erős csökkenéséről. Május 1-től, az ex-lex állapot napjától kezdve tetemes visszaesés jelentkezik a pénztári forgalomban. Így május 1-től július hó 15-ig városi pótdobban 21 ezer korona, vízhasználati díjban 7 és utadóban 5 ezer korona deficit van a múlt esztendő hasonló időszakának eredményéhez képest. Indítványozza, hogy a 33 ezer koronára rugó községi adóhátralékot, tekintet nélkül az adóbehajtás felfüggesztésére, a tanács rendelje el.

Az indítványt a tanács elfogadta. A közadók kezeléséről szóló 1883. évi 44. t. c. 54. és következő §§-ai alapján kimondta a tanács a városi adók azonnali behajtását. Az állami adók teljesen különállóak a községi adóktól, melyek költségelirányzata kormányhatóságilag is jóváhagyattak s így az ex-lex állapot nem gátolhatja a városi követelések behajtását. Ez a tanács indokolásának lényege.

A tanács utasította a városi adóhivatalt, hogy az összes hátralékban levő adózatokat adjuk 8 nap alatt való lefizetésre szólítsa fel. Nyolc nap után a rendes törvények következéneek: végrehajtás és árverés jönnek sorra az ex-lex dacára is.

A városi adóhivatal a tanács határozatát hirdetményben fogja a közönség tudomására hozni.

Kolossváry és a lóköltő.

(Lopás parancsszóra.)

Arad, július 24.

Kolossváry Dezsőről, az új honvédelmi miniszterről szól ez a kis igaz történet, melyet a P. N.-ban olvassunk:

Mikor még huszárezredes volt, ezredében volt egy hanyag, megbízhatatlan kapitány, a harmadik század parancsnoka, akit nem győzött eléggé korholni és rendre inteni. A százados csak nem akart megjavulni. Egyszer aztán cselhez folyamodott Kolossváry.

Egy reggel körüljárt a kaszárnyában és megdöbbenve látta, hogy micsoda siralmas elhanyagolt állapotban van a harmadik század istállója. Szétnézett és meglátott egy cigány közlegényt a negyedik századból, aki éppen az udvart sepergette. Magához intette:

— Te cigány vagy?

— Igenis, ezredes ur!

— Akkor hát értesz a lólopáshoz, mi?

— Azs apám értett hozzászá egy kicsit.

— Hat figyelj ide! Bemegy a harmadik század istállójába és ellopsz két lovat. Erttetted?

— Igenis, ezredes ur!

— Aztán nehogy ellopj a század, amíg én nem szólok! Erttetted?

A cigány bement az istállóba és kivezette onnan a legszebb két paripát. Az ilyesmit ezredesi parancs nélkül is megteszi a vérbeli cigány.

Másnap korán reggel „inspicirung“-ot fuvatott Kolossváry. Sorba állottak a századok és ő egyenest a harmadik század kapitányához rugtatott. Szegény kapitány sápadtan, reszketve ült a nyeregben és dadogva jelentette:

— Ezredes ur, jelentem alássan, két ló hiányzik az istállóból.

— Hova lettek?

— Ezredes ur . . . szinte érthetetlen, de . . . ellopták . . .

— Hah! Ellopták? Hát huszár maga? Magyar huszár maga? Ilyen szegényen még nem esett meg, amióta világ a világ! Magyar huszártól lovat lopni!

A kapitány azt hitte, hogy a föld alá sülyed. Végre is megszánta Kolossváry és szigorúan monddta:

— Kapitány ur! Ez egyszer még megbocsájtok. Azt a két lovat én lopattam el egy cigánylegénnyel. De most már ön is láthatja, hogy hová züllött a rend az ön századában.

Szétnézett a sorokban és amint észrevette a cigány-huszárt, magához intette.

— No gyere, hozd vissza a két lovat.

A cigány egyszerre zöldre sápadt ijedtében.

— Ezredes ur . . . a lovakat?

— Persze! Amiket elloptál tegnap.

— De . . . de . . . hiszen azs ezredes ur párancsoltá! . . .

— Persze, hogy én parancsoltam! De úgy ám, hogy vissza hozd reggelre!

A cigánylegény majdhogy sirva nem fakadt:

— Ezredes ur, aztát nem tetseth mondani, hogy vissáhozszám! En bizony eadtam őket! . . . Azs ides apám se lopott ugy sohá, hogy vissáhozszám másnap!

Kolossváry dühösen pattintott az ujjával.

— Terringette! . . . Tényleg elfelejtettem megmondani, hogy visszáhozszám!

Politikai érdekességek.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

(Konsternáció Apponyi beszéde miatt.) Nagyonfontosságú kijelentést tett a Wiener Allegemeine Zeitung szerkesztője előtt egy igen magas állású Bécsben székelő politikus, akit hivatásánál fogva a magyar politikai viszonyok közvetlenül érintenek. Az illető politikus, akinek döntő szerepe van a monarchia sorsának intézésében, határozottan tiltakozik az ellen, hogy nevét most nyilvánosságra hozzák s így nem lehet elárulni.

A kijelentés, mely nagy feltűnést fog kelteni mindenfelé, így hangzik:

Véleményem az, hogy Apponyi egyenesen felidézte a monarchia válságát. Lehet, hogy Apponyi beszédjével megerősítette a bán miniszterelnök pozícióját. De ez csekélység ama tény előtt, hogy Apponyi pure et semle magáévá tette Barabásék programját és ezen a program megvalósításának terminusában sem ért egyet a közös hadsereg ellenségeivel?!

Már Wekerle is kijelentette a királynak, hogy nemzeti vívmányok nélkül a parlamentben rendet helyreállítani nem lehet s a Barabásék programját el kell fogadni. Ugyanezt mondta Apponyi a felségnek, mikor az emlékezetes incidens után az udvari bálon kihallgatáson fogadta. Ezen a kihallgatásról alig beszéltek az incidensről, ellenben annál többet

a magyar nemzet katonai követeléseiről. Apponyi megmondta a királynak, hogy Magyarország a parlamenti krízisből csak úgy menekül, ha megadják az ellenzék által hangoztatott nemzeti követeléseket.

Es ugyanezt mondta Apponyi Albert tegnapi beszédében is, ami annyit tesz, hogy a kormánypárt egy véleményen van Barabásékkal és csak a terminus dolgában van nézeteltérés.

Apponyi beszéde tehát nem segíti elő a kibontakozást, hanem kidomborította az ellentéteket, melyek a hadsereg tekintetében a monarchia két fele között fennállnak.

A legutóbbi véderő vita alkalmával az osztrák képviselőházban pártkülönbség nélkül hangoztatták minden oldalról, hogy Magyarországnak a hadsereg dolgában engedmények semmi szín alatt nem adhatók, mert ez a hadsereg kettészakadására vezetne s tegnap a magyar képviselőház jogosaknak ismerte el Barabás Béla követeléseit.

Lehet, a parlament válságát enyhíti a képviselőház elnöke beszéde, — bár nagy remény erre sincsen, — de előidézte a monarchia válságát, ami sokkal nagyobb baj.

(A kibontakozás.) Első sorban a kibontakozás kérdése érdekli nemcsak a politikusokat, hanem a nagyközönséget is. Nagy általánosságban nem látják a helyzetet olyan sivárnak, mint néhány nappal ezelőtt és jobbról is, balról is sokan az hiszik, hogy a kivezető út megtalálása már csak napok kérdése. Háromféle utról is beszélnek: az egyik Apponyi javaslata, mely lényegben meg egyezik Kossuth Ferenc határozati javaslataival és abban kulminál, hogy a harcot a véderőjavaslat benyújtásáig fuggesszék fel; a másik Ugron terve, hogy a rendes ujoncjavaslatba vegyék be a nemzeti jogok biztosítását és a harmadik az Egyetértés által tegnap fölvetett módozat, hogy az országgyűlés külön határozati javaslatban biztosítsa a nemzeti követeléseket.

Ezek közül legkevésbé értékes Apponyi javaslata, melyet az egész ellenzék egyszerűen nevetségesnek tart, ha nyíltan nem is mondják ezt Apponyi iránt érzett személyes tiszteletből.

Az idézett lap eszméje különösen kormánypárti körökben tetszik. Ott úgy képzelik a dolgot, hogy a javaslatban a Ház utasítja a kormányt, hogy a véderőjavaslatba miféle nemzeti vívmányokat vegyen be. Ezt a javaslatot kormánypárti ember terjesztené elő, hogy ezzel is kifejezésre jusson a többség joga. A tervnek ellenzői arra utalnak, hogy van nekünk már országos határozatunk az önálló vámterület tárgyában, melyet Bánffy alatt kormánypárti részről terjesztettek be és amelyre soha senki ügyet nem vetett. Lényegben, azt mondják, ez Apponyi álláspontjának elfogadása valamivel ünnepélyesebb formában.

A függetlenségi párt Ugron javaslatában lát legtöbb biztosítékot, mert a törvény formája egyszermind a király hozzájárulását jelentené. Vitatják mindezt és vitatkoznak mindezek fölött a Házban, a folyosókon és a pártkörökben és ismét foglalkoznak a pártközi értekezlet eszméjével, hogy — miután a lényegben ma már alig van eltérés — formára és időpontra vonatkozólag is megegyezhessenek.

Sok szóbeszéd esik báró Fejérváry Géza állítólagos ischli közreműködéséről. Nincs módunkban ezeknek a híreknek valódiságáról meggyőződni, de sok valószínűség van bennünk. Azt mondják, hogy Fejérváry Ischlben érvényesíti régi befolyását a királyra. Ennek a befolyásnak tulajdonítják, hogy Fejérváry veje, Burrián István, az athéni követ lesz a közös pénzügyminiszter és nem Hieronymi Károly, kit gróf Khuen ajánlott erre az állásra. Fejérváry ezenfelül arra törekednék, hogy a korona ne adjon semmiféle engedményt, hanem bocsássa el Khuen-Héderváryt és hívja meg helyébe ismét Tisza Istvánt, aki most már kiméretlenül hajtaná végre az ugynevezett erős kéz politikáját, tekintet nélkül arra, hogy kapna-e a pártból kabinetet, vagy sem. Mindezt természetesen csak mondják; hogy igaz-e, az más kérdés.

A harmadik verzió, hogy gróf Khuen arra az esetre, ha nem tud ebben a hónapban rendet teremteni, be fogja adni lemondását; nem fog a maga részéről utódot ajánlani, hanem azt fogja javasolni a koronának, hogy hallgassa meg újból a magyar politikusokat és csak azután döntsön a személy kérdésében. Ebben az esetben ismét a Wekerle-Apponyi-Andrássy-kombináció lépne előtérbe.

A legvalószínűbb azonban az, hogy a pártközi érintkezés és a most magas színvonalon folyó parlamenti vita meg fogja szülni a kibontakozást, mely meghozza a békét is, a nemzeti követelések teljesedését is.

(A néppárt bomlása.) A sok régi nyavalya mellé, melyben a néppárt leledzik, a párt megkapta a legmodernebb betegséget: a pártbomlást. Báró Kaas Ivor, Zboray Miklós és Udvary Ferenc a bán ellen hadakoznak s a nemzeti szellem érvényesülését akarják a hadseregben. A párt másik része Héderváryt támogatja. A helyzetet egyébként magának báró Kaasnak nyilatkozata jellemzi, akiről már azt is beszéltek, hogy kilép a néppártból. A báró erre vonatkozólag a következőket mondotta:

— Kilépésemről ez idő szerint szó sincs, minthogy arra semmi konkrét ok fenn nem forog. Ha azonban pártom valamely kardinális kérdésben oly határozatot hozna, amely az én meggyőződésemmel ellenkezik, például elhatározná, hogy gróf Khun politikáját támogatja, amit én kizártnak tartok, akkor csakugyan kilépnék. De letenném egyuttal a mandátumot is, mert sem pártfegyelem, sem mandátum kedvéért meggyőződésemet föl nem áldoznám. Ami Apponyi beszédéről való véleményemet illeti, ma is azt mondom, amit tegnap mondtam, hogy t. i. ez a fényes beszéd olyan volt, mintha Patfi elénekelne egy rossz operát. Pártom vezetői másként vélekednek, de ez a véleménykülönbség semmi személyes differenciát nem okozott és nem okoz.

Hogy az a konkrét ok, amelyről báró Kaas beszél, még nem forog fenn, ez annak tulajdonítható, hogy a néppárt nem mer határozatot hozni arról, hogy mi az álláspontja Héderváryval szemben, mert attól fél, hogy ez a határozathozatal széjjel robbantaná a pártot.

Botrány egy árverésen.

(Levél a másvilágról.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Egy pécskai lókereskedővel furcsa kalandot végeztek két nap óta a magyar lapok. Egy pécskai hírlap közlése nyomán azt írják, hogy a mezőhegyesi ménesparancsnokság által tartott lóárverésen Notár Antal pécskai lókereskedőt a katonák felebbvaló tiszteik utasítására agyonrugdosták, agyonverték, s Notár halva maradt az árverés színhelyén.

Ennek a tragikus tartalmu híradásnak valamivel kedélyesebb fordulatot ad egy levél, melyet a *holtra vert* Notár irt ma, több nappal halála után, szerkesztőségünkhöz. Ennek a rejtélynek pedig az a magyarázata, hogy Notár csak a lapok hasábjain halt meg s nem az árverés színhelyén.

Vegyük azonban sorra az eseményeket. A „Bácskai Hírlap”-ból vették át a mai fővárosi lapok az alábbi hirt:

„A mezőhegyesi állami ménentelepen tegnap körülbelül tíz lovat árvereztek. Az ország minden részéből mintegy kétszáz lókereskedő jelent meg az árverésen. Délután történt, hogy az egyik árverés alá kerülő ló hátra rugott, mire a köréje csoportosult kereskedők kénytelenek voltak hátravonulni. Eközben egy Notár nevű gazdag pécskai cigány lókupec megtántorodott és balkezével önkénytelenül is hozzátámaszkodott az előtte álló Politzer apátfalvi kereskedő mellé. Politzer azt hitte, hogy Notár a belső zsebébe akart nyulni, azért megragadta a kezét és elkiáltotta magát:

— Fogjátok meg, zsebtolvaj!

Erre a lovakat vezető méneskaplások báró Podmaniczky huszárszázados, árverési elnök parancsára Notárt kivezeték a korlátokon, majd pedig ütlegelni kezdték. Notár fia apja védelmére kelt, de a tulnyomó erővel szemben mitsem tehetett. Az öreg Notár végre is futással akarta megmenteni életét, de a huszárok egy ezredes unszolására utána eredtek és legyűrték. Az ezredes állítólag így kiáltott volna a huszárokhöz:

— Üssétek katonák a tolvajt! Üssétek katonák!

Több se kellett a megvadult embereknek. A szerencsétlen embert csizmasarokkal, ököllel addig ütötték, taposták, míg el nem szállott belőle a lélek. Az öreg Notárt a szó szoros értelmében elégtelenített testtel hagyták a porondon, fia pedig, amiért védelmezni mert az ártatlanul halálra vert apát, súlyos sérülésekkel menekült.

Kétségtelen, hogy ez az eset, még ha nem is halt meg az a szerencsétlen ember, (ez pusztán véletlenül is mulhatott) súlyos. Se árverési elnöknek se századosnak, sem senki másnak nincs jogában valaki fölött, még ha az okot szolgáltatott is rá, ököl jogot gyakorolni olyan formában, hogy az illetőnek majd az élete megy rá az ilyen katonai látványosságra.

Mert hogy Notárt alaposan helyben hagyták, azt igazolja az alábbi levél, mely ma érkezett szerkesztőségünkbe:

Tekintetes szerkesztőség!

Alázatos kéréssel járlok a tekintetes szerkesztőség elé, hogy súlyos panaszomnak becses lapjokban helyet adni kegyeskedjenek. Én Notár Antal pécskai szegény lókereskedő vagyok hat gyermek apja, azon jó reményben vettem részt a mezőhegyesi m. kir. lótenyésztő telep árverésén, hogy családomnak kenyeret keressék. De egy ezredes ur, ki nagyobb lókupec, mint én, irigyelte a cigánytól, hogy családjának kenyeret keressen és katonáinak azt a parancsot adta: „Üssétek ezt a cigányt!” Ezt tanukkal igazolhatom.

En ennek következtében rüléseket szenvedtem.

Mint szegény ember ügyvédhez fordulhatok, ezen uton óhajtanék magam elégtételt szerezni, melyet, ismerve a tekintetes szerkesztőség pártatlan igazságérzetét, remélem meg is fogok kapni.

Pécskán 1903. július 21.

Maradok a tekintetes szerkesztőségnek alázatos szolgája
Notár Antal.

Mi megrójjuk azt az eljárást, mely egy ember életének kioltására volt szánva, a szegény Notár Antalnak azonban ez kevés vigasztalás. Nem hihetjük, hogy egy parancsnok ilyen embertelenségre buzdíthatta volna a huszárokat. Ezért kíváncsian várjuk a vizsgálat eredményét.

Utóbb értesülünk a legilletékesebb helyről, hogy a bácskai lapnak az a közlése sem felel meg a valóságnak, mintha a szóban forgó ezredes is arra biztatta volna a katonákat, hogy Notárt üssék agyon. Tény, hogy az illető ezredes jelenvolt az árverésen, nem mint katonai funkcionárius, hanem mint vevő, ő azonban egy szóval sem biztatta a katonákat arra, hogy a cigányt üssék agyon.

SZÍNHÁZ ES IRODALOM.

A színház műsora:

Szombat: Ördög pilulái, operette.
Vasárnap: Délután: Egy görbe nap, bohózat. Este: Az ördög pilulái, operette.

* A vasárnapi előadások. Vasárnap este utoljára kerül színre a nyáron az *Ördög pilulái* látványosság. Délután az *Egy görbe nap* című bohózatot tűzték műsorra.

Kohlbauer Ferenc halála.

(A reáliskola gyásza.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Az aradi liceum épületére ma fekete lobogót tűztek ki, a reáliskola gyászol. Elvesztette tanár-testületének egyik legképzettebb, legkedveltebb és legkedvesebb tagját: Kohlbauer Ferencet. Hosszu betegeskedés után váltotta meg szenvedélyeitől az ötvenhatéves embert a halál Buziás fürdőn, ahol egészsége helyreállítása céljából időzött. Halála híre általános, igaz részvétet keltett az egész városban, melyben őszinte népszerűség vette körül az ő jóságos alakját.

Az elhunyt tanár holttestét Buziásról Aradra hozták s itt a felső temető halottas házából vasárnap délután négy órakor fogják eltemetni. Kohlbauer Ferenc 1847 január 27-én született Esztergomban. Középiskolai tanulmányai elvégezte után Kecskeméten tett érettségi, 1878-ban pedig Budapesten középiskolai tanári vizsgálatot. Már 1868-tól 1870-ig tanárképen működött a selmecbányai kir. kath. nagygymnáziumnál. 1870-től 1872-ig gróf Andrássy Aladár gyermekeit tanította, 1873. szeptember 1-től 1875. március végéig Türr István tábornok fia mellett nevelősködött Olasz- és Franciaországban. Közben az 1872-3. iskolaévben a „Magyar Allam” című budapesti napilapnak volt rendes munkatársa. Az 1874-5. iskolaévtől kezdve Sopronban, Trencsénben, Székelyudvarhelyen működött mint középiskolai tanár. Székelyudvarhelyről helyezték aztán 1888-ban az aradi állami főreáliskolához, ahol olyan szép emléket állított magának tanártársai és tanítványai emlékezetében.

Amellett, hogy buzgó tanár volt, az irodalom terén is működött. A fővárosi és vidéki sajtóban megjelent elcsüggő és nemzetgazdasági cikkeken kívül több dolgozatai a következők:

Emlékirat a magyar realisták 4. alsó osztályának tanmühelyekkel való egybekötése tárgyában. (Vall. és közokt. Miniszterium 1880.) A magyar gyárpar megeremtése (1881.) A népuralom Franciaországban, fordítás franciából Guizot után (1886.) Nézetek a magyar közép és kisbirtokos osztály anyagi helyzetének javítása tárgyában (1888.) Nézetek a kormány egyházpolitikájához (1893.) Gazdasági szövetkezeti pénztár tervezet (1894.) Iskolai életbiztosítások tervezete (1897.) Valutánk gyöngől (1898.) Előmunkálat a magyar földbirtok adóssági terheinek konverzióját, illetve életbiztosítás kapcsán leendő törlesztését illetőleg (1898.) stb.

Hadgyakorlat emberkinzással.

(Tizenkilenc halott, negyven halálköl.)

— Az Aradi Közlöny távirati értesítése. —

Arad, július 24.

Az egyik budapesti estilapnak holnap Aradra érkező száma *botránys emberkinzással* hoz tudósítást. E hó 20-án, mikor mifelénk is az a borzasztó hőség uralkodott, 50 fokos melegben tartott egy hadtest fegyvergyakorlatot s ebben annyira kifárasztották a legénységet, hogy az emberek alig tudtak lábukon megállni. A gyakorlat befejezése után pedig a rekkenő hőség dacára nem adtak pihenőt a katonáknak, hanem tovább meneteltették őket s ezalatt egyrészt a kimerültségtől, másrészt az elviselhetlen hőségtől *négyszáz baka esett össze*. A tisztek *kardlapozással hajszolták a legényeket* s ennek következménye az lett, hogy *tizenkilenc katona meghalt, egy megőrült, negyven ember pedig halálköl.*

A vérlázító emberkinzás részleteit egy levél mondja el, melynek tartalmáról tudósítunk az alábbiakat táviratozza:

Az okkupált tartományokban állomásozó 15. hadtest fegyvergyakorlatát augusztus 16-án kezdődnek s erre *Nevezinje* községben összpontosítják a csapattesteket. A 12. számú közös gyalogszereg Trebinjéből indult el a Mostar melletti *Nevezinje* felé s utközben érintette *Bilek*-et. A bileki helyőrség parancsnoka elrendelte, hogy *Bilek* és *Trebinje* között a két csapattest, a trebinjei és a bileki, harcászati gyakorlatot végezzen.

A bileki helyőrség a 32., 69. és 52-ik gyalogszereg egy-egy zászlóaljából, a trebinjei pedig a 12. ezred három zászlóaljából állott.

Délelőtt tíz óra lehetett, mikor az összeköttetés megtörtént s nem sokkal azután véget ért a harcászati gyakorlat. A legények a nagy hőségtől és a fáradtságtól ki voltak merülve, alig bírtak lábukon állani. A parancs szerint azonban *pihenés nélkül* kellett tovább folytatni a menetelést az ötven fokos égető déli melegben.

Az emberek dőltek ki a sorokból, az egyik jobbra, másik balra esett, a menetelést azonban még *negyvenöt percig* *forssirozták*. Mikor már valóságos *morajként* zúgott végig a csapaton a zúgolódás, nagynehezen tizenöt percnél pihenőt kaptak az eltikkadt, félig elalélt katonák, de azt az időt a nap perzselő hevében töltötték el, mert az a hely, ahol a pihenőt kapták, nem volt árnyékos.

Ekkor újabb parancsot adtak a katonáknak az indulásra. Az emberek egymás után *roskadtak össze* a sorokban, mire a tisztek *kardlappal* akarták az elmaradókat a továbbmenésre kényszeríteni. Mit használ azonban ilyenkor a vezényszó és a kardlap? Mikor a csapat *Bilekre* érkezett *négyszázhusz katona hiányzott*, ezek betegen fekvé maradtak az utszélen.

A parancsnokló tábornok elől lovagolt, ennek állítólag fogalma sem volt a történetekről, a tisztek a kaszárnyába beérve csak akkor kezdtek kapkodni, mikor *Viszovszky* őrmester az *első halottat* jeletette. Este 7 óráig *negyven súlyos beteget és tizenkilenc halottat* szállítottak a bileki csapatkórházba. A 32-ik ezred egy katonája *beleőrült a kinokba*, a századok megvanak tizedelve.

Ha ezt a tudósítást megerősítik, mert eddig csak magánlevélből értesültek Magyarországon a botránys emberkinzással, a képviselőházban is szóvá teszik a dolgot.

HIREK.

Réthy Lipót temetése.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Ma délután négy órakor helyezték el örök nyugalomra *Réthy Lipót*-ot, a magyar könyvnyomdászok nesztorát. A Batthányi-utcai halottas ház udvarát, ahol a koporsó fekete posztóval bevont baldachin alatt állott, óriási néptöltötte meg. A küldöttségek tagjai s a résztvevők befogadására szűk volt a ház tágas udvara.

A gyászszertartást *Frint Lajos* ág. ev. lelkes vezetője végezte. Imát mondott a koporsó előtt, majd megható gyászbeszédben elbucszította a halottat, Arad közéletének érdemes polgárát.

A gyászszertartáson testületileg jelentek meg zászlójukkal a szabadságharc honvédek *Simay István* vezetése alatt, a magyarországi könyvnyomdászok szakegyületének aradi fiókja *Barnaffy István*, az aradi takarékségi segélyegylet *Reicher Károly* elnök és *Hönig Frigyes* vezetése alatt. Ott voltak továbbá *Fábián László* ny. főispán, *Barabás Béla* orsz. képviselő, *Almási T. Pál*, *Avarfy Károly*, *Avarfy Imre*, *Avarfy Ferenc*, *Boros Vida*, *Csécsei Imre*, *Dániel Kálmán*, *Domány József*, *Eckhart Ede*, *Edvi-Ilés László*, *Fejér Gyula*, *Gaál Ferenc*, *Gebhart István*, *Institoris István*, *Köller János*, *Krenner Vilmos*, dr. *Keresztes Gyula*, *Kovács Vince*, *Kara Győző*, *Knarr Lajos*, *Krispin József*, *Leopold Zsigmond*, *Lachne Hugó*, *Millig József*, *Müller Gyula*, *Máday Mátyás*, dr. *Mandi Vilmos*, dr. *Marschall Lajos*, *Maresch Gyula*, *Nesnera Aladár*, *Neuman Dániel*, *Natland Bernát*, *Nachnébel Gyula*, *Péterfy Antal*, dr. *Posgay Lajos*, *Probst Mihály*, *Reinhardt Gyula*, *Ravasz Imre*, *Ring Géza*, *Reicher Ferenc*, *Schill József*, *Schröder Béla*, *Schwob Sándor*, *Sariot Domokos*, *Szittyay Miklós*, *Steigerwald Alajos*, *Szathmáry Gyula*, *Tenner József*, *Varjassy Lajos*, *Verzár István*, továbbá a nyomdatulajdonosok és nyomdafőnökök: *Bloch Henrik*, *Boros János*, *Kalmár Nándor*, *Keppich Zsigmond*, *Muskát Miksa*, *Weisz Félix*. Végül az aradi nyomdászok teljes számban.

Itt említjük meg, hogy az aradi kereskedelmi és iparkamara mai ülésén napirend előtt az elnök megleghangu megemlékezést szentelt *Réthy Lipótnak*, a ki másfél évtizeden át nagy buzgalmu alelnöke volt a kamarának. A boldogult elhalálozása fölött jegyzőkönyvileg adott a teljes ülés részvételének kifejezést.

— *Institoris Kálmán* polgármester megkezdte hat hétre terjedő szabadságát, amely idő alatt a polgármesteri teendőket *Varjassy Lajos* polgármester-helyettes végzi. *Institoris Kálmán* tegnap este utazott el Aradról s egyenesen *Drezdába* ment, az ottani kiállítás megtekintésére. A polgármester szabadsága többi részét *Karlsbadban* tölti.

— *Wlassics* a hercegprimásnál. *Wlassics Gyula* dr. vallás- és közoktatásügyi miniszter a

mai délelőtti folyamán *Vaszary Kolos* hercegprimásnál hosszabb látogatást tett.

— *Damjanich özvegye Aradon*. Nagy név viselője időzik városunkban. *Damjanich János*-nak, a hős vértanu tábornoknak özvegye érkezett ma Aradra rokona: *Csernovics Diodor* dr. állami jószágigazgató látogatására. *Damjanich*-né több napig marad Aradon.

— *Uj esperes*. A csanádi megyés püspök *Frank János glogováci* plébánost tb. esperessé nevezte ki.

— *A zenede igazgató nélkül*. Az aradi zenede nem tud egy évet átélni anélkül, hogy valamely válság meg ne rezegtesse az alapjait. Mégis bizonyos, hogy mióta Arad e legrégebb zeneiskolája fennáll, egyszer sem érte akkora vesztesség, mint a legutóbbi napokban: *Krispin József*, aki évtizedeken igazgatta ezt a tanintézetet, s akinek vezetése alatt az iskola egyrésztől tekintélyt, másrésztől pedig bizalmat és elismerést szerzett, az egész város *Krispin papja*, mint értesülünk, bejelentette *Institoris Kálmán* polgármesternek, hogy *zenede igazgató-ságáról lemond* s azt tovább viselni nem hajlandó.

— *A barakonyi vasut*. A kereskedelemügyi miniszter *Békés vármegye* közönségének a magyar kir. államvasutak „*Békés-Gyula*” állomásától *Gyula-Varsánd*, *Nagy-Zerind*, *Miske*, *radász Seprős* és *Apáti* községek érintésével *Barakonyig* vezetendő keskenyvágányu, gőzüzemű helyi érdekű vasutvonalra az 1902. évi június hó 30-án kiadott előmunkálati engedély érvényét a lejáratától számítandó további egy év tartamára meghosszabbította.

— *Kaszárnyatűz után*. Szeged város kézzel-lábbal kapkod mindenféle katonaság után. Erre vall az alábbi hír is, melyet ma egyik ottani lapban olvasunk s a mely így hangzik: „Néhány nappal ezelőtt hirt adtunk róla, hogy Arad szomszédságában a küsszentmikiósi tüzérlaktanya teljesen leégett. Minthogy a leégett kaszárnya újból való fölépítése most sürgős teendő, a hatóság kebelében fölmerült az a nézet, hogy nem volna-e tanácsos újból mozgalmat indítani egy tüzérlaktanya elnyerése céljából. Szeged mindenesetre alkalmasabb épületet tudna emelni a leégett kaszárnya helyett, mint *Küsszentmikiós*. Az érdekes terv komoly megfontolásra érdemes.” Azt hisszük, a „megfontolás”-nak nem lesz semmi eredménye, mert ha esetleg a tüzérlaktanya *Küsszentmikiósról* áthelyeznék, inkább *Arad* kapná meg őket, mint Szeged.

— *A halászyűrű*. Rómából jelentik, hogy a pápa halászyűrűjét még nem találták meg s így nem is törhették szét, mint ahogy az minden pápa halála után szokásban van. A halászyűrű (*Annulus piscatoris*) Péter apostolt ábrázolja, amint egy csónakban halászik, azonkívül a belső körben a pápa neve van bevésvé. A pápa az eredetinek kőből készült utánzatát viseli. Az eredeti pecsétgyűrűt a főszertartásmester őrzi. A halászyűrű használatáról a 13-ik században történik először említés. Régebben a pápai brevétet pecsételték le a gyűrűvel. A vörös viasz pecsétet az okirat végére nyomták, vagy ha tartalma nem a nyilvánosságnak volt szánva, az okirat külsejére. A brevék végén a halászyűrűre vonatkozva ez a megjegyzés áll: *sub annulo piscatoris*. XVI. *Gergely* pápa 1842-ben a pecsétgyűrű helyett a ma is használatban levő bélyegzőt vette használatba. A bélyegzőn ugyanaz a kép van, mint a halászyűrűn.

— *Szenzációs válópör*. A lapunk mai számában már említett művész-válópörrel a következőket írják *Budapestről*: Művész-körökben néhány nappal ezelőtt érthető feltűnést keltett az a hír, hogy *Beck Vilmos*, az opera-

ház tagja, már nem él együtt feleségével *Keréssz* Ellával. A hír azért volt meglepő, mert köztudomás szerint Beck nagyon szerette a feleségét, aki csak nemrég szerződött el a Vigszínházhoz, ahol a szerepekre *Góth* Sándor tanította be. *Góth* mindennapos vendég volt Beckéknél és gyakran lehetett őt látni a házaspárral együtt kocsiháznál. Ma már azzal kommentálják az érdekes fordulatot, hogy a házaatársak szépen megállapodtak a különválásban és gondoskodtak az új házasságról is: *Keréssz* Ellát *Góth* Sándor veszi el, Beck pedig egy németországi művésznek fogja megkérni. Egy bizonyos ez az, hogy a válókeresetet már be is adták egymás ellen a budapesti királyi törvényszéknél, ami amellel bizonyítja, hogy ezuttal már tényleg véglegesen szakítanak egymással.

— **Automobil-szerencsétlenség.** Szepesváraljáról sürgönyzik: A tátravidéki automobil-járat engedélyezhetése miatt tegnapelőtt kezdtek meg a közigazgatási hatóság tagjai Poprádról O-Tátrafüred, Virágölgy és Kézmárkon keresztül Szepes-O-falvára mentek. Midőn másnap a Maguráról lefelé jöttek, a meredek lejtőn az automobil fékje felmondta a szolgálatot és szédítő sebességgel rohant lefelé. Segítségre nem lévén kilátás, az automobil vezetője a kocsit egy kiálló meredeknek irányította, mire az automobil felborult és szétfuzódott. *Ujfalussy* Brunó főszolgabíró a fején 11 centiméter hosszú sebet kapott, szétfürcscent vére *Raisz* alispánt és *Wufka* főmérnököt is elöntötte, akik szintén erős zúzódási sebeket szenvedtek. Az automobil nem vált be, s így járata nem lesz engedélyezve.

— **Bizalmatlanság és a váltó.** *Hoványi* Géza, a nagyváradi szabadalvú párt egyik oszlopa aláírásokat gyűjt egy *Barabás* Bélának küldendő bizalmatlansági nyilatkozathoz. Már most ha hozzáteszük még, hogy *Hoványi* Biharvármegye legvirágzóbb bankjának a direktora, elképzelhetik olvasóink, hogy elég könnyű szerrel megy neki az aláírások beszerzése. Nyomatott erre a célra egy körlevelet, amely körülbelül így szól:

Tisztelt uram! Mivel nagy súlyt helyezek az ön aláírására, fölkérem, sziveskedjék aláírását hozzámm eljuttatni *Barabás* Béla országgyűlési képviselő magatartása ellen kifejezendő bizalmatlansági föliratunkhoz.

Ezt a körlevelet elküldte persze minden elképzelhető szabadalvú párti embernek, — a többek között egy nagyváradi újságírónak is. Az újságíró vett egy váltót, kiállította kétszáz koronára, és elküldte a bankdirektornak a következő levél kíséretében:

Tisztelt uram! Első eset, hogy én súlyt helyez az aláírásomra. Nem is képzeli, mily bizelgő ez reám nézve. Ki is használom a legelső alkalmat és fölkérem, sziveskedjék a mellékelt váltót, mely aláírásommal van ellátva, leszámítolni. Tisztelettel igaz hive, X.

Hoványi Géza volt olyan gavallér, hogy kifizette a kétszáz koronát a jó tréfáért.

— **Titokzatos idegenek.** A fővárosi rendőrség távirati értesítést kapott a szabadkai rendőrkapitányságtól, mely jelenti, hogy ott egy olyan férfit és nőt tartóztattak le, akik úgy a külföld, mint Magyarország városait végigcsalták. A rejtélyes idegen *Ibrahim* Efendinek mondja magát s azt állítja, hogy albániai születésű, a nő *Pauli* Rozina s vallomása szerint németországi születésű. Az érdekes pár ánevek alatt bejárta a külföldet és Magyarországot s rendszerint beszállásolták magukat valamely jobb szállóba. Ott mindenfelé hitelügyleti csalásokat követtek el s nagy urilábon élve nagyobb összegeket csaltak ki a félrevezetett pincérektől is. Mikor pedig már nyakig adósok voltak, akkor értéktelen csomagok hát-

rahagyásával megszöktek. Legutóbb török lokereskedőknek adták ki magukat s azon a címen, hogy nagyobb összegű török pénzük van, amit beváltaniok kellene, fűől-fától pénzt csaltak ki; ez alkalommal azonban szokásos terük nem sikerült, mert mikor szökni akartak, az ottani rendőrség letartóztatta a kalandorokat. Nagyon valószínű, hogy *Ibrahim* Efendi azonos azzal a szélhámmal, aki magát az utóbbi időben *Lahovary* hercegnek adta ki s több nagystülű csalást követett el. A róluk fölvetett személyleírás szerint: *Ibrahim* Efendi 82 éves, magas termetű, arca barna, beesett, bajusza, haja és szemöldöke koromfekete. *Pauli* Rozina *Katharina* 87 éves, arca beesett, termete közép, szeme, szemöldöke s haja fekete, arcán állandóan fátyolt hord.

— **Egy utasztiszt mulatsága.** Csütörtökön délben az óbudai hajógyársziget déli sarkánál a Duna vizéből kifogták *Meleg* Jánost, a 7. számú cs. és kir. utas-zászlóalj tizedesének holttestét, aki napokkal ezelőtt a Dunába fulladt. A *Népszava* *Meleg* János tizedes vízbe fulladásának okairól a következőket írja:

Az óbudai hajógyári szigeten gyakorlatozik most a 7-ik utas zászlóalj. A nagy melegségben a gyakorlatokat be kell szüntetniök s ilyenkor a tiszt urak egy kis mulatságot szoktak rendezni maguknak azáltal, hogy az uszni nem tudó legénységet kényszerítik a Dunán álló ladikokból a vízbe ugrani. Az így megremült emberek jajveszékélése azután felséges multság katonáék előtt. Julius hó 20-án is így kommandozták a vízbe a megáradt Duna közepén *Meleg* János káplárt, akinek mindössze 30—40 napja volt még hátra szolgálati idejéből, miután már négy évet szolgált. A derekát átkötötték valami rossz kötéllel, amely azonban kioldozott és *Meleg* János nyomtalanul eltűnt a hullámokban. Így oitotta ki az életét egy embernek a buta katonai multság s mint-hogy katonáéktól nem oly könnyen szivarognak ki a hírek, biztosak vagyunk benne, hogy *Schmied* Imre hadnagy ur ezután is büntetlenül mondhatja a legénységnek: „tiértetek nem kár, ha megfulladtok.”

— **Bedőlt ház.** Szerencsétlenség hírét jelenti *temesvári* tudósítónk. A béga-szabályozási vállalat egyik hivatalnokának, *Pintér*-nek tulajdonát képező épülfőlfelben levő emeletes háza összedőlt, s maga alá temette *Kunza* Pál, *Guthi* György és *Finstler* Ferenc kőműveseket. *Kunza* meghalt, a másik két munkás is halálos sérüléseket szenvedett.

— **Szerencsétlenség a simándi-utl átjárón.** A nagyváradi- és a simándi-utak között lévő vasuti felüljárón ma szerencsétlenség történt. *Kovács* Ágoston VI. gimnázium-osztálybeli tanuló Faketről kocsin jött át Aradra s mikor az átjárónak a nagyváradi utl lejtőjére ért, a lovak megvadultak s elragadták a kocsit. *Kovács* kiugrott a veszély pillanatában a kocsiról, a kerék azonban balkarját elgázolta s azon zúzódásokat okozott. A város főorvosi hivatala ebből az alkalmából kifolyólag azt javasolja a kapitányi hivatalnak, hogy a feljárón a kerékkötést tegyék kötelezővé.

— **A vasárnapi munkaszünet módosítása.** Nagy sérelemnek tekintették a fővárosi kiskereskedők, hogy nemcsak élelmi, de ipari cikkeket is árultak a piacokon vasárnap. Mozgalmat indítottak, hogy a miniszter változtassa meg a teljes vasár napi munkaszünetéről szóló rendelkezését olyképpen, hogy tiltsa el a piaci és vásárcsarnoki árusokat attól, hogy vasárnap a napi élelmi cikkeken kívül mást is árussanak. *Láng* Lajos miniszter e kérelmet most teljesítette. A hivatalos lap ma közli a miniszter legújabb rendelkezését, melyben módosítja a vasárnapi munkaszünetet Budapesten.

— **Vesztett kutyák Elaken.** Elekea tegnap két vestett eb garázdálkodott, megmarva embert és állatot egyaránt. Az egyik kóbor kutya *Szikszay* András ottani gazda 14 éves Mari lá-

nyát harapta meg. Felszállították a Pasteur-intézetbe. A másik kutya egy asszonyt és ennek lányát harapta meg s ezeket is felszállították. Ez a kutya *Niedermayer* földesgazdának a mezőn legelő lova nyakába ugrott s azt is megmarva. A két ebet sikerült ugyan elpusztítani, mindaználtal a községben nagy a pánik s az emberek alig mernek az utcára ki-menni.

— **Az új csendőrkerület.** A szegedi csendőrkerület új beosztása, mely augusztus 1-én lép életbe, a következő változtatásokat vonja maga után. A kerület ezentúl 6 szárnyparancsnokságból és 14 szakaszból fog állani és pedig: az I. szárny *Szentes* (eddig *Szeged*), a II. *Zombor*, a III. *Ujvidék*, a IV. *Nagybecskerek*, az V. *Temesvár*, a VI. *Arad* állomásokra. Az újvidéki szárny új, az *aradi*, a lugosi és orsovai helyett van felállítva, melyek *Brassóra* lettek áttéve. Ezek közül *Nagykikinda* a nagybecskereki szárny II. szakaszát képezi.

— **Válópörök statisztikája.** Egy bíró most kiszámította, hogy Budapesten a válópörök száma az utóbbi időben rohamosan emelkedik. Így a múlt évben 79 keresettel több érkezett a törvényszékhez, mint az előző évben. A válópörök kétharmadát a férj indítja a feleség ellen, még pedig rendszerint hűtlenség vagy házasságtörés címén. Mint szokatlan dolgot fel-említi a jelentés, hogy egy esetben a férj azért kérte a válás kimondását, mert az asszony kegyetlenül bánt vele, folyton szidalmazta és tetteleg bántalmazta őt. Legklasszikusabb a dologban, hogy a bíróság bizonyítottan vette a panaszt és a válást ez alapon ki is mondotta.

— **Eltűnt nyomorék leány.** Egy szegény *tornyai* asszony jelent ma meg szerkesztőségünkben és nagy siránkozás közt előadta, hogy leánya, *Rákity* Danica, még a görög keleti pünkösdi táján eltűnt s azóta mit sem tud róla. Ez uton kéri fel azokat, a kik esetleg leányának nyomára jönnek, hogy arról *Tornya* község előjáróságát értesítsék. Az eltűnt *Rákity* Danica 25 év körüli, szőke leány, bal kezére és bal lábára nyomorék.

— **Harc a betörővel.** *Uj Aradról* jelentik: Az éjjel ismeretlen tettes behatolt *Hesz* István uradalmi ispán lakásába, hol egyet mást már összeszedett, amikor a gazda fölébredt és üldözőbe vette a tolvajt. Utól is érte vesztére mert ez tarsolyából egy baltát rántott elő és úgy verte fejbe azzal üldözőjét, hogy a szerencsétlen ember eszméletlenül rogyott össze. Az orvosok véleménye szerint aligha éri meg a reggelt. A tettesnek nyoma veszett.

— **Leányrablás.** *Ozv. Ruzs* Mátyásné, nagy-péli asszonynak 14 éves, ritka szépségű *Lukrécia* nevű lányát *Dehelán* Lajos ugyanottani községi pénztáros *János* nevű gazdálkodó fia tegnap este 8 órakor, mikor a lány anyja nem volt otthon, elrabolta s azóta nyomuk veszett. Az eleki csendőrség nyomozza őket, de eddig siker nélkül.

— **A kitett lakó.** Mindnyájunkat ért már olyan eset, hogy a háziur fölmondta a lakásunkat. Fölmondta, mert oka volt rá; ő tudja, miért. De hogy ilyen fölmondásban valaki a becsületét lássa megbántva s emiatt véres bosszút forral, arra még nem akadt példa. Párisból írják, hogy ott vakmerő gyilkosságot követett el egy lakó a háziura ellen, azért, mert az fölmondott neki. Párisban, a francia főváros szomszédságában történt az eset. *Guscetti* mérnök lakásába beállított tegnapelőtt déltájban egyik lakója, *Guillemet* kávé.

— **Leszámolni jöttem önnel,** mondta a látogató, s mikor a háziur bevezette őt a szobájába, *Guillemet* revolvert rántott és lelőtte a mérnököt.

A ház népe persze összefutott, pár perccel később pedig nyugodt lélekkel lejtött az emeletről *Guillemet* s udvariasan benyitott a ház-mesterné ajtáján.

— **Bocsánat, madame,** én a gyilkos vagyok; legyen szives rendőrért menni, hogy átvegyen . . .

Az udvarias emberöltő természet sen hamar letartóztatták. A rendőrségen azt mondta, hogy bosszút állt, mert fölmondta neki.

— Valódi francia sevró-cipőket a legnagyobb választékban Porter Vilmos nagy áruháza, a Szabadságtér tart raktáron. Ebben a meleg időjárásban a közönség szívesen használja a sevró-bőrből készült, szinte súlytalannak mondható finom lábbeliket, melyek a bőrányag vékony kidolgozása dacára, épp oly tartósak mint akármely más cipő. Porter valódi francia sevró cipőinek elegáns formáját nem győzik eléggé csodálni a hozzáértők. Hogy ilyen szépen a cipők, ennyire elegánsak minden tekintetben, az csupán annak tudandó be, hogy a Porter cég csak a legelőkelőbb gyárosokkal áll összeköttetésben és hogy nem téveszti el soha a közönség igényeit. De hiszen az aradi vásárló közönség már rég meggyőződött a Porter cég puritán szoliditásáról. A nagy és változatos raktár kapcsolatban a feltűnően alacsony árakkal, rendkívüli módon megkedveltette az áruházat Aradon és okozta azt is, hogy híre a város határain túl messze elterjedt.

— Dentolin fog-crème a legkedveltebb fogszéplítő. 1 tubus 50 fill. Vojtek és Weisznál, Aradon.

— T. üzletfeleink szíves tudomására hozzuk, hogy Révész Nándor könyv- és papirkereskedő urat (Minorita palota. — Telefon 265. szám) képviselősséggel ruháztuk fel, ki elfogad minden a nyomdánkat, valamint az Aradi Közlöny kiadóhivatalát érdeklő megbízásokat.

—x— Kéz és lábizzadás ellen kitűnő a Kossuth gyógyszerész izzadás elleni kenőcse, 1 tégely ára 1 korona. Kapható Kossuth Pál gyógyszerésznél Arad, Boros Béni-tér 15. (Dengi ház). Gyógyszereszeknek: Vojtek és Weisz, Krausz Elemér és társai urak drogueriájában.

Elutazás előtt.

(Egy uriasasszony öngyilkossági kísérlete.)

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Négy hónapos házassága után megunta az életét egy szépséges fiatal asszony.

Budapesten az aradi-utca 32. számú ház csöndjét ma hajnalban öt órakor erős zuhanás verte föl. A házmaster ijedten az udvarra rohant. Az aszfalt-burkolaton szép, fiatal asszony feküdt vonagló testtel. Hálóköpeny borította a testét, harisnya és félcipő a lábát, a haja gondosan meg volt fésülve.

— Ki lehet vajjon? — kérdezte a házmaster a lakóktól, a kik szintén odasereglettek.

Senki nem ismerte. Azt gondolták, hogy idegen, a ki a nyitott kapun bejött, hogy elpusztítsa magát.

Hirtelen kinyílt a harmadik emeleten Preisach Ignác kereskedelmi utazó lakásának ablaka és egy cselédleány jajveszékelve kiáltotta:

— A mi nagyságánk, a mi vendégünk! Jaj, ha tudtam volna.

Az életunt uriasasszonyt, a ki még csak huszonöt éves, Bosán Lajosnak hívják. Az ura ezelőtt a győri vaggongyárnak volt a tisztviselője, utóbb egy vidéki malom szolgálatába szegődött. A felesége leánykorában Pápán élt az édes anyjánál, özvegy Preisachnál.

Az urától, a kinek csak négy hónapja lett a hitvese, a napokban hirtelen elment. Feljött a fővárosba a bátyához, Preisach Ignác kereskedelmi utazóhoz, a ki az Aradi-utca 32. számú ház harmadik emeletén lakik.

Bosán Lajos, a férj nyomban utána utazott s tegnap délután megmondta a feleségé-

nek, hogy ma reggel haza viszi. Bosáné lát szölg beleegyezett. Az este derült, jó kedvben telt el. Zongoráztak, mulattak. Ejfel felé aztán nyugalomra tértek.

A fiatalasszony félöt óra felé fölkeelt. Az ura csöndesen aludt. Hálóköpenyt vett magára s kiment a konyhába. A cselédleányt beküldte valamért a szobába.

— De ne szóljon senkinek, hogy itt vagyok — mondotta neki.

Ahogy a cselédleány a konyhát elhagyta, Bosáné magára zárta a konyha-ajtót, számoltyt vitt az ablakhoz, a párkányra lépett s a harmadik emeletről leugrott az udvarra.

Lenn a lábára esett, majd oldalra dőlt. Betörte az oldalbordáját, a mellkasát, eltörte a jobb kezét és lábát. Előbb egy fiatal orvos, a ki ugyanabban a házban lakik, vette ápolás alá, majd eljöttek a mentők, a kik enyhítették roppant fájdalmait és beszállították a Rókus-kórházba.

A boldogtalan fiatal asszony állapotta súlyos. Nyugtalanul fekszik a kórház fehér vaságyán, de eszméleténél van. Beszél is. Egyre azt hajtogatja, hogy inkább meghal, de Budapestet nem hagyja el.

KÖZGAZDASÁG ÉS KÖZLEKEDÉS.

Aradi heti gabonavásár.

— Az Aradi Közlöny tudósítójától. —

Arad, július 24.

Az aratási munka még sürgősen foglalkoztatja gazdáinkat. A délutáni esőzés miatt félbehagyott munka, másnap reggel folytatást nyert.

Hátrányos már a búzára a késői aratás, mert egyrészt acélo-ságából sokat veszít, másrészt a kaszálásnál sok érett szem hull el.

A buza minősége eddig kielégítő.

Kapás növényeinkre igen előnyös az idő. A tengeri különösen sokat nyert az eső által. A dohány is szépen fejlődik.

Gyenge behozatal, melyben már új buza is vegyest van, mintegy 400 métermázsa, míg a tengeri 200 métermázsa tehető.

Mai gabona-árak: Az árak, 50 kilogramm súly-gységet véve alapszámításnak, korona értékben:

Buza I-ső minőségű 6.50—6.70.

Buza közép 6.20—6.30.

Tengeri 6.10—6.20.

Rozs névleges jegyzés 5.50.

Arpa névleges jegyzés 5.30.

Új árpa névleges jegyzés 4.20.

Zab névleges jegyzés 5.30.

Az irányzat kellemesebb.

— Magyar borászati intézmények tanulmányozása. Az osztrák földművelési miniszter két kiváló szakemberét: Portale Károly udvari tanácsost és Kührman K. borászati főfelügyelőt két heti tanulmányuttra küldte Magyarországra az itteni szőlészeti és borászati intézmények s a szőlőfelújítás tanulmányozása végett. Az osztrák kormány kiküldöttéi e héten két napot töltöttek Budapesten és ez alatt Dobokay Lajos miniszteri tanácsos, Istvánffy Gyula, az orsz. szőlészeti kísérleti állomás igazgatója és Krámszky Lajos fővegyész társaságában megtekintették a budafoki pincemesteri tanfolyamot, hol őket Rácz Sándor, a tanfolyam igazgatója, kalauzolta. Megtekintették továbbá az orsz. szőlészeti kísérleti állomást és az ennek céljaira folyamatban levő új építkezéseket és az orsz. kémiai intézetet is, melyek szintén nagyon megnyerték tetszésüket. Budapestről Jállics Géza 230 holdas homokszőlő telepére rándul

tak ki, azután pedig Mayer Henrik vincellériskolai igazgatóval Ménes-Magyarád vidékre utaztak, honnan Tokaj-Hegyaljára, az Ermellékre, Baranyamegyébe és a Balaton mellékére fogják utjukat folytatni. Altalában elismert dolgok — és pedig a külföldön is, — hogy a szőlőfelújítás és az okszerű szőlőművelés Magyarországon oly magas fokon áll, hogy e tekintetben bármely más országgal kiálljuk a versenyt s az e téren elért itteni eredmények bizonyára érdekes tanulmányozási anyagot fognak szolgáltatni az osztrák szakembereknek.

Budapesti áru- és értéktőzsde.

— Az Aradi Közlöny távirati tudósítása. —

Budapest, július 24.

Dátumszám. Buzakinál mérsékelt, vételkedv tartózkodó. Kedvező irányzat mellett 12,000 métermázsa került forgalomba, valamivel drágább árakon. Egyéb gabonanevek változatlanok. Időjárás szép.

Esti tőzsde. Berlin, Paris változatlan.

Zárul 12 órakor:

Buza októberre	7.24—7.25
Buza 1904. májusra	7.49—7.50
Rozs októberre	6.21—6.22
Zab októberre	5.34—5.35
Tengeri júliusra	6.28—6.29
Tengeri augusztusra	6.25—6.26
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1904. májusra	5.02—5.03
Repece augusztusra	11.30—11.35

Zárul 5 órakor:

Buza októberre	7.24—7.25
Buza 1904. májusra	7.48—7.49
Rozs októberre	6.18—6.19
Zab októberre	5.32—5.33
Tengeri júliusra	6.27—6.28
Tengeri augusztusra	6.24—6.25
Tengeri szeptemberre	—
Tengeri 1904. májusra	5.02—5.03
Repece augusztusra	—

Vasuti közlekedés.

— Érvényes 1903. évi május hó 1-től. —

ARADROL	ARADRA
Budapest felé indul:	Budapest felől érkezik:
Magyarádra reggel 5.10	Személyvonat reggel 6.05
Gyorsvonat reggel 5.18	Személysz. tv. reggel 9.10
Személyvonat d. e. 11.20	Gyorsvonat délelőtt 11.51
Gyorsvonat délután 4.21	Személyvonat d. u. 3.32
Személysz. tv. d. u. 4.45	Gyorsvonat este 7.11
Személyvonat este 9.35	Samv. Szolnokról este 8.—
Erdély felé:	Erdély felől:
Személyvonat reggel 6.35	Soborsinról reggel 5.59
Gyorsvonat délután 12.11	Gyorsvonat reggel 8.08
Soborsinról délután 2.04	Személyvonat d. e. 10.50
Személyvonat d. u. 4.07	Radnáról délután 2.36
Radnára délután 6.35	Gyorsvonat délután 4.06
Gyorsvonat este 7.18	Radnáról vas. és ün. a. 8.13
Temesvár felé:	Temesvár felől:
Személyvonat reggel 6.15	Vegyesvonat d. e. 10.43
Személyvonat d. e. 11.56	Személyvoat d. u. 3.44
Vegyesvonat délután 5.—	Személyvonat éjjel 10.59
Szeged felé:	Szeged felől:
Személyvonat reggel 5.—	Személyvonat reggel 8.35
Vegyesvonat reggel 7.10	Vegyesvonat este 7.06
Személyvonat d. u. 4.11	Személyvonat este 10.33
Brád felé:	Brád felől:
Személyvonat reggel 6.25	Gurahonczról szm. r. 8.03
Vegyesvonat d. u. 12.06	Vegyesvonat d. e. 11.—
Gurahonczig szm. du. 4.30	Személyvonat este 6.56

Motormenetek

Arad—Szabadságtér és Battonya között.

Battonya felé reggel 8.—	Battonya felől reggel 6.02
Battonya felé d. u. 12.26	Battonya felől d. u. 12.04
Battonya felé este 7.11	Battonya felől d. u. 4.05

NAPIREND.

Július 25. Szombat. Róm. kath. naptár: Jakab apostol. — Protestáns naptár: Jakab apostol. — Izraelita naptár: Ab. Sabbat, Matóth. — Görög-keleti naptár (július 12.): Proklusz. — A nap két 4 óra 14 perckor, nyugszik 7 óra 26 perckor.

Akinek pénzre, háztartásra, segédre, ispánra, gazdatisztra, kulcsárra, takarítónőre, kertészre, gazdasszonyra, mindenre, szakácsnőre, szobalányra, házmasterre, nevelőre, nevelőnőre van szüksége

Aki üzletet, bútort, bort, gyümölcsöt, gabonát, házat, telket, birtokot, kocsit, lovat, egyenruhát eladni vagy venni kíván

Aki férjhez menni v. nősülni óhajt, tanórákat, lakást, állást, ellátást keres vagy ad, gyermeket örökbe fogadni vagy adni szeretne, tanulót felvenni kíván

az **Aradi Közlöny** kishirdetési rovatát használja, ez biztosan eredményre vezet.

Kölessy-könyvtár. Nyitva van hétfőn, szerdán és szombaton délelőtt 11^{1/2}—12^{1/2} óráig; kedden, csütörtökön és pénteken délután 1^{1/2}—2^{1/2} óráig; vasárnap és ünnepnapokon zárva. Helyiség: Eraklye-múzeum helyisége mellett díszterem.

Iséjés. A központi meteorológiai-intézetnek Aradra küldött táviratai szerint a mai napra a következő időjárás várható: Melegebb, száraz.

Július 25. A tisztviselők fogyasztási szövetkezetének közgyűlése délelőtt 10 órakor (Aradi és csanádi egyesült vasútiak gyűlésterme.) — Az új-szent-annai ifjúság Anna-bálja (Wéger-kerthelyiség.)

CSARNOK.

Az első magyarnyelvű színelőadás.

Irta: Bayer József.

(Vége.)

Ha drámaírónk oly módon szövi be Hochental alakját a meséjébe, hogy ő sértett hiúságból nyíltan erőltetné a törvény szigorát a katonai érdemekben gazdag Waltronnal szemben, ezzel drámaibbá tette volna cselekményét. E nélkül alig több a „Dienstreglement“ egyik fejezetének színpadias hamis magyarázatánál, édeskés és siralmas helyzetek főtálatásánál, ellágyulására és hetvenkedésre, hőskérkedésre, és kicsinyeskedésre egyforma hajlammal bíró katonákkal. Ha az emberi érzés diadalt ültene egy embertelen törvény gyilkos betűjén; ha erkölcsi tanulságképen azt lehetne levonni, hogy ez a rajtáju törvény gyakran a legérdemesebbet sújtja s a büntetésre igazán (tán nem betűszerűleg) méltó pedig futni hagyja s ez okból annak megváltoztatása emberbaráti kötelesség, úgy Waltron bizonyára nem külső, hanem drámai helyzetei révén váit volna a kor egyik hatásos darabjává — nem a színpadias díszített tábori kép, hanem az ennek keretén belül lefolyó drámai cselekmény ragadta volna el hallgatóit.

Könyi János fordítása, mindamellett hogy nem mondható irodalmi nagyobb érdemű munkának, mégis javára vált a magyar színpad műsorának s így kortörténeti jelentőségét nem lehet kicsinyelni. Mindjárt megjelenése évében a Magyar Hirmondó meglehetősen terjedelmes bírálatot közölt róla s ezzel is azt igazolja, hogy abban a korban kiváló figyelemreméltó munkának tekintették. „Könyi Strása-Mester urnak fordításai és maga dolgozott magyar munkái — írja az idézett ujság — már többszöndöktől fogva ismeretesek a Magyar közönségnél. Az mostan elő jelentett szomorú Mesejáték, Német nyelven, mellyen is eredeti szerint írva vagyon, sok ízben, sok helyeken játszott s mindenek előtt kedvet talált. Nam szükség tehát egyebet felőle mondanom, hanem hogy megnevezett Strása-Mester Uramnak ezen fordítása szintén olyan jó és közönségesen érthető Magyarsággal vagyon készítve, mint előbbi írásai.“ Attér aztán egy pár helytelen kifejezésének bírálatára, melyekre nézve óhajtaná, „hogy a fordítók mindenkor elméjékben tartanának.“ Miután rámutat egy pár magyartalan kifejezésére, érdekes megjegyzést tesz az idegen szók használatának áros voltáról is. „Más óhajtatásomat, — írja — hogy idegen szókat, a melyeket a magyarnak nehéz kimondani, ha szinte köz-beszédben élnek is vélek, írásban távoztatni, s a mit lehet tulajdon Magyar szókkal magyarázni igyekezzünk. Mäskülönben óhatatlan lésszen nyelvünknek másokkal való elgyedése és végső romlása. Ez előttem lévő fordításban ugyan sok Német szók vagynak, mellyeket Magyarul is ki lehetett volna tenni.“ De midőn mindezeket elmondja, záradéku bírálatát mégis dicsérettel végzi. Ezt a záradéku is kö.öljük már annak támogatására is, hogy bírálnak mondatszerkezetének magyarságát se vehette volna Könya mintaképül. „Ezen két dolgot nem oly véggel hoztam-elő, mintha Könyi Uram dicséretes munkáját gyalázní akar-nám, (mely is távol légyen tőlem!), hanem leg inkább azért, hogy azokra nézve magamat mentegezném, a midőn azokat követném, né-mellyek előtt szokatlan dolgot láttatom tsele- kedni.“

Waltron több mint egy fél századon át ott volt: a magyar színészet műsorán. Midőn 1799 október 5-én Debrecenben előadták; a színlap így hirdete mint „Egy itten még egészen új (I) és mindenütt nagy meg-előgedéssel fogadta-

tott Vitézi Játékot.“ Három nap mulva, (a mi egyike volt a legszokatlanabb eseteknek) ujra színre került s a színlap ezt a körülményt így igazolta: „Ezen Vitézi Játék, mely már egys. er Erdemes Nézőinknek megelégedését megnyerte, mai napon sokaknak kívánságára másod-zor ját-szottatik.“ A kolozsvári előadások színlapjai kö-zül csak kettőt ismerünk (1804 április 19-éről az egyiket, 1809 április 26-áról a másikat), de miután az elsőn nincs jelezve, hogy először ad-ják, elhihető hogy Kolozsvárott is már a XVIII ik század végén adták. A maros-vásárhelyi előadás jelentőségét (1806 június 28-án) az „Abonne-ment Suspendu“ jelzi.

A magyarországi Waltron-előadások közül mindenesetbe az a legérdemesebb, melyet a Tek. Fejér Vármegyei Nemesség gyámolitása alatt levő derék Magyar Társaság“ rendezett 1819 augusztus 15-én „a Mohai Savanyu viz mellett levő térségen, szabad ég alatt.“

A Magyar Kurirnak és a Hazai Külföldi Tudósításoknak egymással szösz szerint meg- egyező tudósításai szerint „minden készülék a rendtartás végett megtétettek: az előadás pedig pontosan, jól és olly pompásan ment véghez, hogy a Katonáság részt vevő Kompa-niája, hat tellyes-lövéseket tette, az ágyuk pe-dig hatvan lövéseket (I) és végre a vár megvé-tele s annak elégeése a legszebb tűzijátékkal vetekednék. (III) A jó igyekezetet a szomszéd Nemességnek számos megjelenése tisztelte meg s a Katona Fő Tiszteknek különös helyben-hagyása, ugy az egész Publicumnak tellyes megelégedése.“

Gróf Waltron tehát nem csak azért válik jelentőssé, mert az első magyar nyelven elő-adott színdarab volt a magyar fővárosban 1784-ben, hanem azért is, mert az első magyar szin-darab, melyet szabad ég alatt, realistikus hű-séggel, igazi ágyudörgés és a puskaropogás közt játszottak el a magyar színészek. A sor-katonaság szereplése a színdarabban érdekes világot vet, a katonai és polgári osztály közt akkor főnnállott szives viszonyra. Je lemező ellen-tétül hozhatjuk föl, hogy midőn nem egészen két évtized mulva (1834) a budai Várszínház-ban megtartott „Muzsikai Akadémia“ alkalmá-val a katonai zenekarnak is szerepelni kellett volna, ezt a katonai hatóság csak ugy enge-délyezte, hogy a zenekar a leeresztett függöny mögött játszóék! . . .

Hogy minő körülmények közt ment végbe az előttünk ismert legutolsó Waltron-előadás a kolozsvári első Arenában, 1840 szeptember 20-án, erre nézve olvasóinkat Déryné naplójára uta-sítjuk, hol egész körülményességgel van el-mondva az egész készülék és annak furcsa vége.

A felelős szerkesztő távollétében a szerkesztésért felelős:

Vass Géza.

Nyári színház.

Szombaton, 1903. évi július hó 25-én:

Az ördög pilulái.

Látványos bohóság 3 felvonásban, 15 képpel. Irta: Ferdinánd Lalouc, Anicet Bourgeois és Laurent. Fordította: Fay J. Béla.

S Z E M É L Y E K:

Seringinos	Győre Alajos.	Sára	Pajor Agnes.
Babylas	Szabó József.	Rodriguez	Juhász S.
Izabella	Gőz Aranka.	Bohóság	Rózsa Lili.
Sottinez	Békessy Gy.	Bernadillo	Németh J.
Albert, festő	Somjai A.	Orvos	Füredi J.
Magloire	Sarkadi A.	Hj. Sára	Szilassy J.

Kezdete este 8 órakor.

NYILTTÉR.*

Orczy-utcai

4. sz. ház

eladó.

Értekezhetni ugyanott

Limbbeck János

első magy. kir. szab. érekeporos-nyára és temetőrendező intézetéből.

Arad, színház-épület. Városi és megyei telefon: 93.

Özv. Kohlauer Ferencné szül. Hamel Paula, a maga, ugy édesanyja Özv. Hamel Vancel né, fivére Havas Agoston és neje Havas Agostonné szül. Subányi Rózsa, valamint gyermekeik Szilárd és Zoltán, nemkülönben szá-mos más rokon, ismerős és jóbarát nevében is fájdalomtól megtört szívvel tudatják a forrón szeretett és felejtethetetlen jó férj, ille-tőleg vő, sógor, unokatestvér és nagybácsi

KOHLBAUER FERENC,

az aradi királyi állami főreáliskola rendező tanárának, folyó évi július hó 23-án, esteli 9 órakor, életének 56 ik és boldog házasságuk 28 ik évében, hosszas szenvedés után Buziáson történt jobblétre szenderültét.

A boldogultnak földi maradványai Buziásról—Aradra szállítatnak és a helyi bel felső temetőben levő halottas csarnok-ban július 26-án, délután 4 órakor a róm. kath. szertartás szerint fognak beszentel-tetni és az ugyanottani sírhelyen örök nyu-galomra tétetni.

Az engesztelő szent mise áldozat a boldogult lelki üdvéért július hó 27-én, délelőtt 8 órakor fog a főt. Minorita atyák id-igienes templomában az egek Urának bemutatni.

Arad, 1903. július 23-án.

Aldás és béke lengjen a drága halott hamvai felett!

Hangverseny.

A kedvezőtlen időjárás miatt az ünne-pélyes megnyitás alkalmával elmaradt ka-tonazenekar hangverseny helyett

ma szombaton este

„Vadászkürt“-höz címzett

(volt Kánya-helyiség)

nyári kerthelyiségemben

a „Transwaal“-i hangverseny körutjáról visszaérkezett hırneves

uj-aradi gyermekzenekar

Steiner Lambert karmester személyes ve-zetése mellett, válogatott műsorral

NAGY

HANGVERSENYT

rendez, melyre a nagyérdemű közönséget ezennel tisztelettel meghívom.

Dráher-féle schwehati friss sör. Izletes ételek.

Továbbá valódi termésű magyarádi bo-raimmal remélem a nagyérdemű közönség igényeit minden tekintetben kielégíthetem. Számos látogatást kér

Kiváló tisztelettel:

Kolbai István,
vendéglős.

Kezdete 7^{1/2} órakor. — Belépti-díj 30 fillér.

S z e s z ű z i e t

— Július 24. —

Mai jegyzésein: Kézárú nagyban nyers szesz 115 korona, ricsinyben 117 korona; álmított szesz nagyban 118 korona, ricsinyben 120 korona hordó nélkül, per 100 liter %, beleértve 70 korona fogyasztási adót. Szűrtől kezdve 12⁹⁰—13[—] korona mmassánként.

M. kir. államv. üztv. Szeged.

17897—1908. III. szám.

Pályázati hirdetmény.

A Nagy-beckerek állomáson megüresedő p. u. vendéglő bérletére ezennel nyilvános pályázat hirdetetik. A bérlet fenti vendéglőre nézve 1904. évi január hó 1-ével veszi kezdetét és tart ezen időponttól számított öt éven át, vagyis 1908. évi december 31-ig.

Bérlőnek a következő helyiségek bocsátatnak rendelkezésére: Az emeleten: 3 vendégszoba, 1 előszoba, lakásul: 3 szoba. A földszinten: 1 cselédszoba, 1 pinczér-szoba, 1 éléskamra, 1 konyha, 1 söntés, továbbá 2 pinczér, 2 padlás, 150 m² területű gazdasági udvar és használatra átengedtetik az I.—II. (99 m²) és III. (41 m²) osztályú étermek.

Az egy korona bélyeggel ellátott és „Ajánlat a m. kir. államvasutak fönt kiirt Nagy Beckerek állomása pályaudvarán levő vendéglői üzletre” felirattal ellátott, lepecsételt, borítékba zárt, nemkülönben kellő okmányokkal felszerelt ajánlatok 1903. évi július hó 25-én déli 12 óráig az a. u. ir. üzletvezetőség általános főnökénél (Üzletvezetőségi palota I. emelet 21. sz. ajtó) vagy személyesen, vagy kir. posta útján benyújtandók.

Bánatpénz fejében a bérletre 200, azaz kétszáz korona készpénzben, vagy állami letétre alkalmas értékpapirokban a szegedi üzletvezetőség gyűjtőpénztáránál 1903. évi július hó 24-én déli 12 óráig vagy személyesen vagy kir. posta útján beküldendő.

Az értékpapírok a budapesti vagy bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb, a napi értéket meg nem haladó napi árfolyam csak 90% szerinti értékben számíthatnak.

Készpénzben letett összeg után kamat nem fizetettik.

Az ajánlatban a letétel megtörténte megemlítendő ugyan, de a letételről nyert elismervény nem csatolandó.

A vendéglő bérletére vonatkozó feltételek a nevezett üzletvezetőség forgalmi és kereskedelmi osztályában (I. emelet 12. szám) a hivatalos órák tartama alatt megtekinthetők, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy a feltételeket ismerik s azokat magukra nézve egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

A fentebbi feltételtől eltérő vagy a kitűzött határidőn túl beérkezett ajánlatok, továbbá olyan ajánlatok, melyek táviratilag tételnek s végül olyanok, melyekre nézve az előirt bánatpénz le nem tétel, figyelembe vétetni nem fognak.

Az ajánlatok között a választás szabadon, a bérösszegre való tekintet nélkül történik.

Szeged, 1903. évi június hóban.

Az üzletvezetőség.

(Utányomás nem díjazatik.)

Kitűnő mellékkeresetet

találhatnak hölgyek és urak, akik ismerőseik körében az én különleges kávé, tea, rum és szivarkáimat ajánlják.

Leon Bravo, Hamburg 14.

Magyar levelekre is azonnal válaszolunk. 1580

428—1908 gsz.

Árlejtési hirdetmény.

Arad sz. kir. város gazdasági széke a folyó évben teljesítendő utburkolati s az azzal kapcsolatos egyéb munkák, továbbá asfalt gyalogjáró átöntés, kijáratás és szélesítési munkálatok elvállalása iránt 1903. évi augusztus hó 3-án d. e. 10 órakor árlejtést tart, melynek tárgyai a következők:

I. Kocsutnak asfalt doubl coulé va y elsőrendű karamit vagy kockakövel való burkolása:

1. A vásártéri utnak 6 méter szélességben való burkolása és hozzákövezése	83100 kor. — fill.
2. A Nagykörutnak a Patófi utcától a tanítóképezde épület főbejárataig terjedő részének burkolása és az azzal kapcsolatos egyéb munkák	38782 kor. 57 fill.
3. A Szt-László király-utca burkolása és a hozzá kövezés	16033 kor. 60 fill.
4. A Tökölly-térnek a Forray és Lázár Vilmos utcák közötti kocsitjának, valamint a Lázár Vilmos-utcának burkolása a hozzá tartozó egyéb munkákkal és hozzá kövezés	18937 kor. — fill.
5. A pénzügyi palota és a városház közötti utcának burkolása az azzal kapcsolatos egyéb munkákkal	9761 kor. — fill.
6. Az Eötvös-utca burkolatlan részének a Nagykörutig terjedőleg burkolattal való ellátása s az azzal kapcsolatos egyéb munkák... ..	9003 kor. 80 fill.

Kikiáltási ár összesen 175627 kor. 97 fill.

II. Asfalt gyalogjárók kiépítése átöntése és az azzal kapcsolatos munkák:

1. A József főherceg-uti asfalt gyalogjárójának a Széchényi- és Karolina-utcák közötti részének kiszélesítése és a régi járdának átöntése ...	12506 kor. 17 fill.
2. A város különböző helyén asfalt járda átöntése és újból készítése	30687 kor. 60 fill.

Kikiáltási ár összesen 43193 kor. 77 fill.

III. Kocsi utaknak törökkövel való burkolása s az azzal kapcsolatos egyéb munkák:

1. A Lahner-, Határ- és Schweidel József-utcák macadam burkolattal való ellátása és az azzal kapcsolatos egyéb munkákkal	2636 kor. 40 fill.
2. A Magyar utcának csatornázása és átkövezése	8567 kor. 80 fill.
3. A Tökölly-téren, valamint a Tökölly-utczában megromlott kövezet átkövezése... ..	1576 kor. — fill.
4. Az Attila-tér kocsitjának és a Lovarda-utczának kikövezése az azzal kapcsolatos egyéb munkákkal	2883 kor. 60 fill.
5. A Flórián-utca átkövezése	3456 kor. — fill.
6. A Deseffy-utca csatornázása és átkövezése	4894 kor. 64 fill.

Kikiáltási ár összesen 23514 kor. 44 fill.

Bánatpénzül leteendő a kikiáltási ár 10%-a készpénzben vagy elfogadható értékpapírokkal.

Az I. és II. csoportban felsorolt munkálatokra vonatkozólag megartandó árlejtésen kizárólag csak írásbeli zárt ajánlatokkal lehet részt venni, amíg a III. csoportban foglalt munkálatokra szóbeli és írásbeli ajánlatok tehetők.

Az írásbeli ajánlatok lezártan folyó évi augusztus hó 3-ik napjának d. e. 10 órájáig nyújtandó be és csak akkor vétetnek figyelembe, ha azokhoz a megfelelő bánatpénz mellékelve van és az ajánlatot tevő kijelenti, hogy az árlejtési feltételeket ismeri és elfogadja.

Az I. és II. csoportra vonatkozó írásbeli zárt ajánlatok, nemkülönben a III. munkacsoportra vonatkozó írásbeli és szóbeli ajánlatok csoportonként külön-külön az egyes munkacsoportban foglalt összes munkákra teendők meg.

Az ajánlatok borítékán kiteendő, hogy az ajánlat mely munkacsoportra vonatkozik.

A város közönsége fenntartja magának a jogot, hogy az ajánlatok között, tekintet nélkül azok olcsóságára, szabadon választhasson.

Az árlejtési feltételek és költségvetések a gazdasági tanácsnak urnál megtekinthetők.

Miután a munkák a vállalkozónak az egységes árak mellett fognak átadni, az ajánlatok is egységes árak szerint teendők.

Az itt felsorolt feltételektől eltérő ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Végül a vállalkozónak figyelmébe ajánljuk, ezen munkálatok kivételéhez az aradmegyei cement használatát.

Arad sz. kir. város gazdasági széke 1903. évi július hó 13-án tartott üléséből.

Kiadta:

Dr. Angel István, s. k.
ajjegyző.

12820—1903.

Hirdetmény.

Arad sz. kir. város külhatárában fekvő földbirtokok megjelölésére vonatkozó szabályrendeletnek megfelelőleg eszközölnöd határjelzésre kitűzött határidőt 1903. évi október hónap 1-ső napjáig meghosszabbítjuk.

Felhívjuk mindazon külhatári földtulajdonosokat, a kik a határjelzést nem eszközölték, hogy azt legkésőbb 1903. évi szeptember hónap végéig teljesítsék, mert ellenkező esetben a határjelzést hatóságilag fogjuk eszközölnötni és a költségeket közigazgatási uton behajtani.

Arad, 1903. június hó 13-án.

A városi tanács.

Magy. kir. Államvasutak üztv. Aradon.

15518—1908. I. sz.

Pályázati hirdetmény.

A magy. kir. államvasutak Petrozsény állomásán levő pályavendéglő bérletére ezennel zárt ajánlatú pályázat hirdetetik. A bérlet 1903. évi október hó 1-ével kezdődik és tart azon időponttól számított öt éven át, vagyis 1908. évi szeptember hó 30-ig.

A bérleti feltételek, valamint az ételek és italok árjegyzéke az alulírott üzletvezetőség I. osztályában a rendes hivatalos órák alatt hétköznapokon d. e. 8 óráig megtekinthetők, vagy kívánatra postán megküldetnek, miért is az ajánlattevőkről feltételeztetik, hogy azokat ismerik és egész terjedelmükben kötelezőknek elfogadják.

Az egy koronás bélyegű és „Ajánlat a petrozsényi pályavendéglő bérletére a 15518—1903. számhoz” felirattal ellátott, borítékba zárt, lepecsételt s két tanu előtt aláirt ajánlatok a vonatkozó okmányokkal (erkölcsi bizonyítvány, iparendély stb.) együtt 1903. évi augusztus hó 5-én déli 12 óráig az aulírott üzletvezetőség általános (I.) osztálya főnökénél nyújtandók be.

Bánatpénz fejében 200 korona, azaz kétszáz korona készpénzben, vagy állami letétekre alkalmas értékpapírokkal legkésőbb 1903. évi augusztus hó 4-én déli 12 óráig a magy. kir. államvasutak aradi üzletvezetősége gyűjtőpénztáránál leteendő.

Takarékpenztári letétkönyvek bánatpénz képen nem fogadtnak el.

Értékpapírok a budapesti, illetőleg a bécsi tőzsdén legutóbb jegyzett, 14 napnál nem régebb árfolyam szerint jegyzett értékben, de sosem névértéken felül fognak számíthatni.

A készpénzben letett összeg után kamat nem fizetettik.

A bánatpénz letétele az ajánlatban megemlítendő, de a letételről nyert pénztári letéti jegy az ajánlatához nem csatolandó.

Ezen feltételektől eltérő, vagy nem a kitűzött határidőre beérkezett, valamint a távirati uton tett ajánlatok figyelembe nem vétetnek.

Az ajánlatok közt a választás a felajánlott bérösszegre való tekintet nélkül, szabadon történik.

Aradon, 1903. évi július hó 8.

A m. kir. államv.

aradi üzletvezetősége.

(Utányomás nem díjazatik.)

APRÓ HIRDETÉSEK.

כוכב Kókuszszir

használható főzésnél, sütésnél vaj, lúdszir helyett. Otkilós postadobozzal utánvétellel 8 koronáért bárhová bérmentve küld: Klein Regina, Tolcsva. 1571

Veszek zálogcédulákat.

DEUTSCH IZIDOR

órás és ékszerész

ARAD, TEMPLON-UTCA

Minorita-palota.

Arad legolcsóbb bevásárlási forrása

órák és ékszerekben.

Készpénzért a legmagasabb árban vesz vagy más új tárgyakra becsereél mindenféle drágaköveket, arany, ezüsttárgyakat, jó vagy tört állapotban.

TELEFON 438. 1431

Veszek zálogcédulákat.

SIÓFOK

a Balaton
leghullámosabb pontján.
Tökéletes
tengeri fürdő.

Arad legrégebb kerékpár és varrógép javítóműhelye és raktára, Szabadság-tér 7. sz.

Hammer Vilmos

villany-műszerész.

Telefon szám 96.

Elsőrendű drezdai kerékpárok.

Raktáron

Singer karikahajós varrógépek

műhímezésre, továbbá

zajtalan járású Singer varrógépek 32 frtért öt évi jótállás mellett.

Villanyosengő

és 1518

telefon-berendezést

szakszerűen és jótállás mellett vállalok. — Nagy raktár kerékpár és varrógép alkatrészekben.

Telephon 364. sz.

Hegyi bor eladás.

Van szerencsém a n. é. közönség b. tudomására hozni, hogy gyoroki és kuvini boraimat a következőleg árusítom: Fehér bor literje 56, 60, 64 és 72 fillér. Schiller bor literje 60, 64, 72 fillér. Vörös bor literje 1 kor. 20 fillér. Tisztelettel Berán Antal, Szabadság-tér 20. 1584

Egy jóforgalmu üzlet.

Vidéken egy szép és jó kis vegyeskereskedés, más vállalat miatt, olcsón és jó feltételek mellett azonnal átadó. — Czim a kiadóhivatalban. 1624

Jég

kapható havi bérletben házhoz szállítva Petőfi-u. 7/b. sz. Telefon 199. szám. 1507

Krausz Elemér és Társai

Drogueria „A Vörös Kereszthez“

Arad, Andrassy-tér 20 sz.

az udvarban.

507. Városi és megyei telefon szám 507.

Van szerencsénk tisztelettel értesíteni a nagyérdemű közönséget, hogy Drogueria- és illatszer üzletünket

ugyanezen ház udvarába helyeztük át.

Üzleti kiadásaink tetemes kisebbedése által azon kellemes helyzetbe jutottunk, hogy elsőrendű és legjobb minőségű árucikkeinket a legolcsóbb és legjutányosabb áron bocsáthatjuk a tisztelt közönség rendelkezésére.

Minden rendelés, akár személyesen, akár telefon útján, a leggyorsabban expediáltatik és kívánatra házhoz szállítatik.

A nagyérdemű közönség szives pártfogását kéri

Krausz Elemér és társai.

Szálloda

nagy vidéki városban, jó forgalommal, teljesen berendezve, tekintélyes mellékjövedelmet hozó külön üzletkörrel

szabad kézből azonnal eladó.

Több évi szerződés.

Bővebbet lippai sörfőraktár, Salacz-utca 5. sz.

Magyar asphalt részvénytársaság

Budapesten.

Fiók gyártelep Aradon, Erdélyi-ut 11. szám.

Elvállal jótállás és legolcsóbb árak mellett:

nedves lakások, pinczehelyiségek, raktárak, stb. gyökeres szárazzá tételét.

Udvarok, kapubejáratok, folyosók, teraszok, konyhák, műhelyek, gyárhelyiségek, szeszgyárak, raktárak, magtárak, vágóhidak, járdák, kocsintak, átjárók, bérkocsi állomások

burkolását legjobb természetes asphalttal.

Arjegyzék, költségvetés kívánatra küldetik.

1619

Képviselő:

NEUBAUER MANÓ

Arad, Kossuth-utca 9. — Telefon 411.

Mérgegmentes!

FUCHSOL

Szabadság-utca 20.

Cs. és kir. katonai hatóságok, kir. hatóságok fogházak fölött, kórházak, megyei hatóságok, városi hatóságok és községek, erdészeti hivatalok, zárdák, pékek, mészárosok, hentesek és magánosok kéretnek szives figyelmüket a nemrég feltalált mérgegmentes „Fuchsol-vegykészítményre“ fordítani.

„FUCHSOL“ kipszítja az összes rágóállatokat és pedig, patkányokat, házi- és mezei egereket, emberekre és házi állatokra való veszély nélkül.

„FUCHSOL“ kipszítja az összes férgek, ugymint poloskát, böhöt, muszkát, molyt stb. a fajzattal együtt.

MINDEN állatnemnek egy külön szer. Megrendelhető vidéki városokban, gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél.

Aradon kapható: Steinitzer N., Hegedüs Gyula, Braun N. A., Fejér Gyula és Vojtek és Weisz uraknál, valamint az összes drogueriában. — Ahol nem kapható közvetlenül szállít.

„FUCHSOL“ vegyi-laboratorium
Ujházy Árpád és Társai 1601
POZSONY, Vörösmarty-utca 7.

Törvényesen védve! TM